

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 106. ÉVFOLYAMA

1971. MÁJUS * XX. ÉVFOLYAM 5. SZÁM

TARTALOM

<i>Dr. Szűcs Kálmán:</i> A fagazdasági szakemberképzés oktatáspolitikánkban	193
<i>Dr. Gál János:</i> Az erdészeti faipari felsőoktatás helyzete és feladatai	196
<i>Dr. Béli Ferenc:</i> Az Erdészeti és Faipari Egyetem továbbképzési tervei	205
<i>Dr. Balassa Gyula:</i> Néhány szó az „Erdők a közjóért” különszámhoz	209
<i>Dr. Tuskó László:</i> A középkáder-képzés problémái a fagazdaságban	210
<i>Váradi Géza:</i> Az erdészeti szakmunkás-ellátottság és képzés helyzete	216
<i>Hangyál Tibor:</i> Az erdőgazdasági szakmunkásképzés új irányai	222
<i>Varga Béla:</i> Betanított-munkás képzés a fagazdaságban	227
<i>Fila József:</i> Gondolatok a fagazdasági szakemberképzésről	231
<i>Dr. Bondor Antal:</i> A vendégszerkesztő kérése	238
Címkép: Az egyetem földmérési tanszékén fototeodolit gyakorlat	
Háttapon: Szerfabeclési gyakorlat az egyetemen (Fotó: EFE)	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Д-р К. Слоч:</i> Подготовка специалистов древесного хозяйства в зеркале нашей классовой политики ..	193
<i>Д-р И. Галь:</i> Положение и задачи высшего обучения в лесном хозяйстве и деревообрабатывающей промышленности	196
<i>Д-р Ф. Бельди:</i> Планы Университета лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности ..	205
<i>Д-р Дь. Балашиа:</i> Несколько слов к специальному выпуску „Леса за общественное благо“	209
<i>Д-р Л. Тушко:</i> Проблемы подготовки средних кадров в древесном хозяйстве	210
<i>Г. Варади:</i> Обеспеченность лесохозяйственными квалифицированными рабочими и положение обучения	216
<i>Т. Хандьял:</i> Новые направления в подготовке лесохозяйственных квалифицированных рабочих ..	222
<i>Б. Варга:</i> Подготовка обученных рабочих в древесном хозяйстве	227
<i>Филдья:</i> Соображения по подготовке специалистов лесного хозяйства и лесной промышленности ..	231
<i>Д-р Бондор А.:</i> Просьба редактора, принимающего участие в редакции журнала по приглашению ..	238

CONTENTS

<i>Dr. Szűcs, K.:</i> Forestry education reflecting our class policy	193
<i>Dr. Gál, J.:</i> The situation and tasks of the forestry and forest industries training on the university level ..	196
<i>Dr. Béli, F.:</i> Plans for establishing postgraduate courses on the University for Forestry and Forest Industries	205
<i>Dr. Balassa, Gy.:</i> Some remarks on the special number of the „ERDŐ”, bearing the title of „Forests for the benefit of the public”	209
<i>Dr. Tuskó, L.:</i> Problems of forestry training on the medium level	210
<i>Váradi, G.:</i> The situation of skilled forest workers training	216
<i>Hangyál, T.:</i> New directions in the training of skilled forest workers	222
<i>Varga, B.:</i> Training of semi-skilled forest workers	227
<i>Fila J.:</i> Some thoughts about training experts	231
<i>Dr. Bondor A.:</i> The guest editor's request	238

A lapban megjelent tanulmányok szerzői:

Dr. Balassa Gyula ny. miniszter első helyettese, Budapest; *dr. Béli Ferenc* tanszékvezető egyetemi docens, Erdészeti és Faipari Egyetem, Sopron; *dr. Bondor Antal* főelőadó, MÉM Termelés- és Műszaki Fejlesztési Főosztály, Budapest; *Fila József* ügyvezető igazgató, Erdészeti és Faipari Egyesülés, Budapest; *dr. Gál János* tanszékvezető egyetemi tanár, az Erdészeti és Faipari Egyetem rektora, Sopron; *Hangyál Tibor* erdőmérnök, az Erdészeti Szakmunkásképző Iskola igazgatója, Mátrafüred; *dr. Szűcs Kálmán* c. egyetemi tanár, a MÉM Szakoktatási Főosztályának vezetője, Budapest; *dr. Tuskó László* erdőmérnök-tanár, az Erdészeti Technikum igazgatója, Sopron; *Varga Béla* osztályvezető, Mátrai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, Eger; *Váradi Géza* osztályvezető, Országos Tervhivatal, Budapest.

Helyreigazítás: lapunk 3. számában *Kozma Ferenc* ön. ir. mérnök munkahelye tévesen szerepel, a helyes: MÉM Áll. Erdőrendezőiség.

A fagazdasági szakemberképzés oktatáspolitikánkban

DR. SZÜCS KÁLMÁN

A világszerte kibontakozó műszaki-tudományos és technikai forradalom eredményei megvalósulásának egyik lényeges és nélkülözhetetlen feltétele a korszerűen képzett szakember. A fagazdaság területén is a műszaki-tudományos és technikai forradalom eredményei kibontakoztatásához nélkülözhetetlen, hogy elegendő számú, korszerűen képzett szakember legyen.

Ezek figyelembevételével a mi feladatunk az, hogy a közoktatáspolitikával összhangban, a gazdaságpolitikai célkitűzéseknek megfelelően gondoskodjunk minden képzési szinten megfelelő számú mérnök, üzemmérnök, technikus és szakmunkás képzéséről.

Erre hívta fel figyelmünket Pártunk X. Kongresszusa is, amely a társadalom szocialista fejlődésének egyik alapkérdéseként a szakképzettség növelését jelölte meg. A Kongresszuson elhangzottak megállapították: „Az ország előtt álló feladatok, valamint a tudomány és a technika fejlődése az emberek képzettségének bővítését igénylik társadalmi méretekben.”

Az erdészeti- és faipari termelés fejlesztésének feladatai is minden szinten, minden vonatkozásban sok jól képzett szakmunkást és elmélyült szakmai ismeretekkel rendelkező közép- és felsőfokú szakembert igényelnek. Így szakoktatási politikánkban jelentős figyelmet kell fordítani az erdészeti és faipari szakemberképzésre.

Szakoktatási politikánk kialakításában egyik alapvető kiindulási pont a társadalmi-gazdasági igényeket kifejező távlati szakember-szükséglet ismerete. Ennek hangsúlyozása a tudomány és a technika gyors fejlődésének időszakában azért is alapvető, mert távlati fagazdaságfejlesztési célkitűzéseink megvalósításának egyik fontos előfeltétele, hogy *biztosítható-e a szükséges mennyiségű és képzettségű szakmunkaerő az erdészet és faipar területére, és ehhez milyen szakoktatási szervezet kialakítása szükséges.*

Az erdészeti és faipari szakemberek, szakmunkaerők képzésére oktatáspolitikánkban mindig jelentős figyelmet fordítottunk. Az eltelt negyedszázad alatt társadalmi és gazdasági életünk nagy átalakuláson és fejlődésen ment keresztül. Az a jelentős mértékű átalakulás, amely ez idő alatt a fagazdaság területén is végbement, az erdészeti és faipari szakoktatásra döntő befolyást gyakorolt. Az egyes fejlődési szakaszokban más-más igények, de egyre fokozódó követelmények jelentkeztek. Más volt az erdészeti és faipari szakoktatással szembeni igény az 1950-es években, más volt amikor az erdészeti és faipari termelés szocialista jellegűvé alakult, s más a fagazdálkodás jelenlegi szakaszában.

Az erdészeti és faipari szakoktatás szervezete és annak struktúrája mindig együtt fejlődött a fagazdasággal és jelentős segítséget adott a szocialista termelési viszonyok kialakításához. Az erdő- és fagazdasági vállalatok fokozatos

kialakítása szükségessé tette az erdészeti és faipari szakoktatási intézmények hálózatának fejlesztését, a képzés méreteinek, tartalmának a szocialista nagyüzemi viszonyokhoz való alakítását. Fokozatosan időszerűvé vált a fagazdaságban is — a népgazdaság egyéb ágazatainak megfelelően — a teljes szakoktatási struktúra kialakítása, a mérnök-, üzemmérnök-, technikus-, szakmunkás- és betanított munkás képzés megoldása.

Az erdészet és a faipar szakember-ellátását és a képzés hatékonyságát az elmúlt évtizedekben nagymértékben segítette az a körülmény, hogy a fagazdaságot irányító hatóság közvetlenül összehangolhatta az oktatás fejlesztését az ágazat fejlesztésével. Az erdészeti és faipari szakoktatási intézményeink közvetlenül ismerhették meg a mezőgazdasági és élelmezésügyi minisztérium ágazatban tervezett termelésfejlesztési célkitűzéseit, közvetlenül benne voltak az igényeket közvetítő információk áramlásában, állandó szoros kapcsolatuk van a gyakorlattal, a kutatási helyekkel, a gyakorlati oktatás feltételeit biztosító bázis- és tan-erdőgazdaságokkal, valamint a faipari üzemekkel. Mindezek lehetővé tették, hogy az erdészeti és faipari szakoktatás nemcsak előre mutatóan fejlődött fagazdaságunkkal, hanem a termelés fejlődésének jelentős tényezőjévé is vált. A szakoktatási intézményeknek jelentős a szerepe abban, hogy az elmúlt évtizedben fagazdaságunk megfelelően fejlődött.

Az utóbbi évtizedben az erdészeti és faipari szakoktatási intézmények mintegy 1130 erdő- és faipari mérnököt, 1750 technikust és 4608 szakmunkást bocsátottak ki.

Ezek a jól és korszerűen képzett szakemberek jelentős szerepet vállaltak Magyarország erdőgazdaságának fejlesztésében, korszerű faipari termelésének kialakításában.

Ennyi és ilyen elmélyült szakmai ismeretekkel rendelkező szakember-állomány kiképzése csak a mindenkori, a korszerű követelményekhez alkalmazkodó erdészeti és faipari oktatási rendszerben volt megoldható.

Az *egyetemi képzésünkben* az elmúlt évtizedben több korszerűsítést hajtottunk végre. Az Erdészeti és Faipari Egyetem 1962-ben a 22. számú törvényerejű rendelettel nyerte el mai formáját, ahol jelenleg két kar, az Erdőmérnöki Kar és a Faipari Mérnöki Kar működik. Mindkét karon 5 éves képzés keretében folyik a mérnöki tevékenységre való felkészítés.

Szakoktatási politikánkban arra törekszünk, hogy az itt képzett erdőmérnököket felkészítsük mindazokra a feladatokra, amelyeket ma és a jövő évtizedekben az erdőmérnököknek a termelésben és annak fejlesztésében el kell végezniük.

Nehéz lenne felsorolni mindazokat a követelményeket, amelyek egy erdőmérnökkel szemben ma felmerülnek: nagyfokú gondolkodási és cselekvési önállóság, jó szervezőkészség, vezetési adottság, megfigyelő készség, matematikai érzék, világos térképzelés, konstrukciós készség, az összefüggések felismerésének képessége, a természetben való nagyon jó tájékozódás képessége, gyakorlati műszaki intelligencia stb. Mindenesetre sokoldalú, magas színvonalú oktató-nevelő és kutató munkával törekszik az egyetem oktatói kara arra, hogy az egyetemről kikerülő mérnökök korszerű, elmélyült szakmai ismeretekkel, szilárd marxista—leninista világnézettel rendelkezzenek.

A faipari mérnökképzés csak egy évtizedre tekint vissza. Az itt képzett mérnökök munkájára elsősorban a faipari szakágazatok — fűrészipar, forgács- és farostlemezyártás, bútorgyártás stb. — tartanak igényt. E munkákhoz a faipari mérnököknek fizikai, kémiai, mechanikai, korszerű gépészeti és közgazdasági alapképzettséggel kell rendelkezniük, de ismerniük kell az üzemvezetés

elméleti és gyakorlati módszereit is. Így velük szemben is nagy a követelmény, különösen ha figyelembe vesszük azt, hogy a faipar igen nagy fejlődés előtt áll, és a faipari mérnököknek még iparáguk továbbfejlesztésében is nagyok a tennivalóik.

A faipar gyors fejlődése tette éppen indokolttá napjainkban, hogy megszervezzük a faipari üzemmérnök-képzést is. A faipar fejlődése során olyan stádiumba érkezett, amikor a műszaki, vezetési feladatok erőteljes differenciálása vált szükségessé. Ezért az okleveles faipari mérnökök mellett olyan üzemmérnököket is kell képezni, akiknek feladata elsősorban a műszaki előkészítés, a gyártás irányítása és az üzemvezetés. A faipari üzemmérnök képzést az 1971/72. tanévben tervezzük megindítani hároméves képzés keretében. Az üzemmérnökök iránti igény elsősorban a továbbfeldolgozó faipar területén jelentkezik. Ezt egyrészt a gyártmányok sokfélesége, másrészt a nagyüzemi gyártási mód fejlesztése és a kemizálás indokolja, de a mezőgazdasági nagyüzemekben létesített faipari melléküzemek is igényelnek a jövőben ilyen típusú szakembereket.

A középfokú szakemberképzés a fagazdaság számára továbbra is nagy jelentőségű.

A középfokú szakemberképzést és ellátást a jelen időszakban az erdészeti szakközépiskolai képzésre épült technikus-képzéssel tervezzük — a közoktatás-politikai irányelveknek megfelelően — megoldani. Az erdészeti szakközépiskolákban az általános műveltséget nyújtó közismereti tárgyak oktatásának aránya növekedett a korábbi technikumi oktatással szemben, ugyanakkor a tantervi programok arra törekszenek, hogy a szakmai elméleti és gyakorlati képzésen keresztül a tanulók olyan ismeretek, jártasságok és készségek birtokába jussanak, amelyek lehetővé teszik számukra a termelésben való elhelyezkedést. Idén kiadásra kerülő rendelkezések intézkednek, hogy az erdészeti szakközépiskolákban érettségizt fiatalok néhány éves gyakorlat után technikus minősítő vizsgát telessenek és technikus oklevelet is kapjanak. Így lehetővé válik, hogy az erdő- és fagazdaságokat megfelelően képzett és gyakorlattal is rendelkező középfokú szakmai végzettségű szakemberekkel lássuk el.

A *szakmunkásképzésben* jelentős korszerűsítést hajtottunk végre az elmúlt években az új szakmunkás-törvény tükrében. Több száz munkahely felülvizsgálata alapján elkészült az erdőművelő és fakitermelő szakma korszerű szakmai szintje. E munkaterületen a szakmunkásokat az erdőgazdálkodásban jelentkező csemete-előállítási — termelési, erdősítési, fakitermelési — munkák kézzel és géppel történő elvégzésére készítjük fel. Ismerniük kell a kitermelt faanyag átadásra történő előkészítését, elsődleges megmunkálását és a helyes tárolási tennivalókat is. Az a törekvésünk, hogy az itt képzett szakmunkások a fagazdaság egész vertikumában képesek legyenek szakmai tevékenységet folytatni.

Szakoktatási politikánkban jelenleg egyik legfontosabb helyet foglalja el az erdészeti és faipari szakemberek és szakmunkások *továbbképzésének* megoldása. A gazdaságpolitikai célkitűzések megvalósításának a fagazdaságban is egyik legfontosabb eszköze a szakemberek és szakmunkások továbbképzése. Ezen keresztül a legújabb termelési módszerek és technológiák rövid idő alatt jutnak el a fagazdaság területén dolgozó szakemberekhez. Ezért az 1971/72. oktatási évtől kezdve valamennyi termelő szektorban dolgozó erdészeti és faipari mérnök és technikus számára lehetővé kívánjuk tenni a szervezett keretek közötti továbbképzést. A mezőgazdasági és élelmezésügyi minisztérium vezetése éppen a napokban hozott határozatot arra, hogy ebben a továbbkép-

zésben a termelőszövetkezetekben dolgozó erdőmérnökök, technikusok stb. is részt vehessenek.

Szakoktatási politikánkban az erdő- és fagazdaságokkal, valamint a faipari üzemekkel együttesen arra törekszünk, hogy szakoktatási intézményeinkből széles körű elméleti ismeretekkel, gyakorlati készséggel rendelkező szakemberek kerüljenek ki. Olyan szakemberek, akik nemcsak a termelés mai feladatait oldják meg sikeresen, hanem az évtizedek múlva magasabb színvonalon jelentkező termelési követelményeknek is képesek lesznek eleget tenni.

Az erdészeti-faipari felsőoktatás helyzete és feladatai

DR. GÁL JÁNOS

Az erdészeti felsőoktatás 163 éves. Európa egyik legősibb mérnökképző intézményében, a selmecbányai Bányászati Akadémia kebelében létesült. A két világháború között a Budapesti Műszaki Egyetem, a felszabadulás után az Agrártudományi Egyetem soproni karaként, 1952 óta önálló főiskolaként, 1962. szeptember 1-től pedig mint önálló agrárfelsőoktatási intézmény, Erdészeti és Faipari Egyetem elnevezéssel fejti ki tevékenységét. A faipari mérnökképzés az Egyetemen 1957. szeptemberében indult meg, abból a gazdasági-társadalmi felismerésből kiindulva, hogy a hazai faipar nagyarányú fejlesztése felsőfokú szakember-gárda nélkül nem lehetséges.

Az Egyetem több mint másfélévszázados működése alatt hazai és nemzetközi viszonylatban elismerést és rangot vívott ki magának, végzett növendékeit az erdészetben és a faiparon kívül a népgazdaság sok más ágazatában is megbecsülik és keresik. Az Egyetem által kibocsátott diplomát a világ valamennyi államában minden feltétel nélkül mérnöki diplomaként honosítják.

Az erdészeti és a faipari felsőfokú oktatás egyetemi rangra való emelése egybeesett az oktatási reform feladatainak kimunkálásával és megvalósításának bevezetésével. Egyetemünk mindkét karán lényegében ma is az 1963-ban kimunkált és bevezetett reform tantervek alapján folyik az oktatás.

A felsőoktatási reform hármass célkitűzése

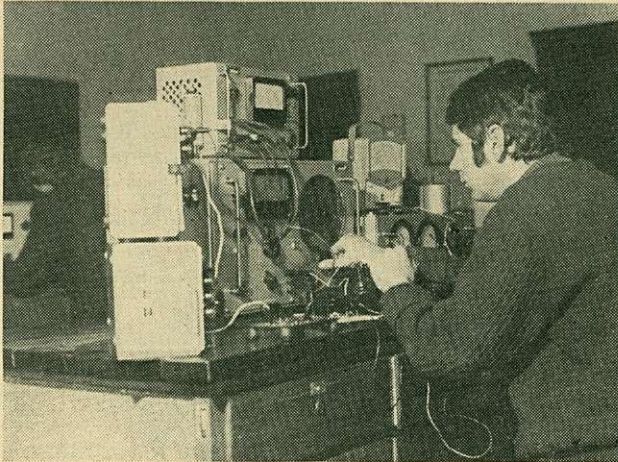
- a tananyag korszerűsítése,
- a gyakorlati oktatás megjavítása,
- eszmei-politikai-ideológiai-világnézeti nevelés hatékonyságának fokozása által előírányzott feladatok

lényeges változásokat hoztak Egyetemünk korábbi oktatási-nevelési tevékenységében. A szakmai üzemi gyakorlat és társadalmi egyesületek segítségével mindenekelőtt meghatároztuk a képzési célt az alábbiak szerint.

Az erdőmérnökképzés célja olyan szakemberek képzése, akik a legkorszerűbb biológiai, műszaki, üzemszervezési és közgazdasági ismeretek birtokában fel tudják tárni a hazai termőhelyi adottságainkat és az erdők fatermesztéstani lehetőségeit. Ismerik az erdőgazdasági termelés, tehát az erdőművelés, az erdőtelepítés és fásítás, valamint az erdővédelem és az erdőrendezés tervezési módszereit és kivitelezését. Alkalmazni tudják az új módszereket, a tudományos kutatások és a modern biológia eredményeit az új fatermesztési módszerek kidolgozásában, erdeink fahozamának fokozásában. A megtermesztett faanyagot a legolcsóbb és legjobb műszaki megoldásokkal tudják kitermelni és rendelte-

tési helyére juttatni. Ismerik az erdőgazdasági üzemek vezetésének és irányításának elméleti és gyakorlati módszereit, a balesetelhárítás korszerű követelményeit.

A *faipari mérnökképzés célja* olyan szakemberek képzése, akik rendelkeznek a szükséges fizikai, kémiai, mechanikai, gépészeti és közgazdasági alapképzettséggel ahhoz, hogy a megtermelt hazai és importált faanyagot a legnagyobb kihozattal a legértékesebb választékokká dolgozzák fel. A főbb hazai faipari szakágazatokban, így a fűrésziparban, a lemez- és farostgyártásban, a bútorgyártásban, az épületasztalosiparban, a vagongyártásban és a vegyes faipari üzemekben ismerik a gyártástechnológiai folyamatokat, ezen üzemek gépesi-

A fizika-elektrotechnikai tanszék laboratóriuma

tésének és jövőbeni automatizálásának módszereit. Rendelkeznek a szükséges ismeretekkel a fa kémiai technológiájában. Jártasak a faipari üzemek rekonstrukciója során az új faipari üzemek létesítése alkalmával felhasználható magasépítészeti megoldásokban. Ismerik az üzemvezetés elméleti és gyakorlati módszereit, a balesetelhárítás korszerű követelményeit.

A *képzési cél* által támasztott követelmények figyelembevételével felülvizsgáltuk az oktatott tárgyakat, elhagyva a feleslegesnek ítélteteket és bevezetve a követelményeknek megfelelő új stúdiumok oktatását. Majd vizsgáltuk az egyes tárgyak egymáshoz való viszonyát, kiküszöbölve a szükségtelen, túlzott átfedéseket, kidolgoztuk és széles körű szakmai vitára bocsátottuk az egyes tantárgyak programját. A Szakmaközi Bizottság által elfogadott programok képezték az oktatott tárgyak gerincét, ezekre alapozva jelentek meg Egyetemünk új tantárgyi jegyzetei, szakkönyvei és a kutatási eredményeket tükröző egyes részoktatási feladatokat felölelő külön kiadványai.

A gyakorlati oktatás megjavítása érdekében az elméleti és gyakorlati órák arányát 45—55%-ra módosítottuk. Kellő üzemi bázis hiányában azonban nem tudtuk a kívánalmaknak megfelelő szinten megoldani az összefüggő, begyakorlató, készségformáló üzemi gyakorlatok rendszerét.

A kimunkált és az Egyetemi Tanács által elfogadott nevelési terv jól összehangolta az Egyetem oktatói karának, Marxizmus-Leninizmus Tanszékének, valamint valamennyi szaktanszéknek nevelő tevékenységét és erőteljes lökést adott a nevelő munka hatékonyságának fokozása területén.

Összegezve az 1962/1963. évi felsőoktatási reform-munkálatok eredményeit, Egyetemünk vonatkozásában elmondhatjuk, hogy a reform minőségi szempontból jelentősen továbbfejlesztette az erdő- és faipari mérnökképzést és biztosította, hogy mérnökeink az adott időszakban támasztott társadalmi-gazdasági követelményeknek megfeleljenek. Ennek legfőbb bizonyítéka, hogy kikerült mérnökeink zöme a fagazdaság és egyéb alkalmazó szervek megítélése szerint helyt tud állni a termelő munkában és politikai-világnézeti szempontból is megfelel a követelményeknek.

Az oktatás továbbfejlesztése

Közel 10 év telt el az oktatási reform kidolgozása és bevezetése óta. Ha az erdő- és faipari mérnökképzésünket a gyakorlati élet által támasztott igények, valamint Pártunk X. Kongresszusának az oktatással foglalkozó határozatai tükrében vizsgáljuk, feltétlenül szükséges Egyetemünkön az oktatás egészének korszerűsítése. Szükséges továbbá, hogy a fagazdaság fejlesztésének tudományosan megalapozott távlati prognózisát, valamint a társadalom részéről az erdők sokoldalú hasznosításával jelentkező oktatási-kutatási feladatokat is figyelembe véve, módosítsuk mind az erdőmérnöki, mind a faipari karon az oktatási, képzési célokat, és ennek megfelelően meghatározott irányba fejlesszük tovább oktatási rendszerünket. Vagyis az oktatás korszerűsítésével párhuzamosan Egyetemünkön új képzési formák kialakításával lényeges szervezeti változtatások is végre kell hajtanunk.

Az oktatás korszerűsítésében abból az alapelvből kell kiindulnunk, hogy a népgazdaságnak olyan szilárd marxista-leninista világnézetű és erkölcsű erdő- és faipari mérnökökre van szüksége, akik elméleti tudásuk felhasználásával megszerzett alkalmazási készségük alapján a diploma elnyerése után rövidesen a termelő üzem szempontjából is hasznos munkára alkalmasak, akik képesek lépést tartani a tudomány és gyakorlat gyorsütemű fejlődésével, követni tudják a hazai és külföldi erdőszeti és faipari tudományos fejlődést és törekuszenek az újabb eredmények céltudatos alkalmazására.

Ezért indokolt, hogy az eddig szinte kizárólagosan az ismeretszerzés elsődlegességére támaszkodó oktatásunkban a módszertani jártasság és alkalmazási készség fejlesztése minél jobban előtérbe kerüljön. Képzésünkben arra kell törekednünk, hogy szilárd műszaki és biológiai megalapozásra támaszkodva hallgatóink elsajátítsák és begyakorolják azokat a módszereket, kifejlesszék magukban azokat a képességeket, amelyeknek birtokában a rohamosan fejlődő tudomány eredményeit a gyakorlatban leggazdaságosabban alkalmazni tudják; képesek legyenek önállóan gondolkodni, alkotni és magukat továbbképezni.

Ebből következik, hogy 5 éves képzési rendszerünkben *ki kell szélesíteni a hallgatók önálló munkájának a kereteit*, ami nemcsak az ismeretszerzésre, hanem az alkalmazási készségre is irányul. Biztosítani kell a kisebb csoportokban, intenzívebb foglalkozásokon végzendő munkához szükséges időt és oktatói kapacitást. A jelenleg meglehetősen passzív részvételű órarendi elfoglaltság rovására kellő időt kell biztosítani az elmélyülésre és az önálló, intenzívebb munkára. Ezt a kötelező óraszámok és elavult tananyag-részek ésszerű csökkentésével, a kötelező elfoglaltság olyan strukturális átalakításával kell elvégeznünk, ami magában foglalja az egyéni, jelenleg órarenden kívüli munkát is. Jó tankönyvek és jegyzetek mellett koncentráltabbá, mennyiségileg ritkábbá, de minőségileg jobbá kell tenni az előadásokat, amelyek tisztázzák az elvi kérdéseket, módszertani alapokat, feltárják az összefüggéseket és ismertetik a tudomány új, tankönyvekben, jegyzetekben még fel nem dolgozott eredményeit.

Az aktívabb egyéni tanulás és elsajátítás csak úgy lehet eredményes, ha *fejlesztjük a számonkérés formáit is*. A jelenleg többségében egy aktusra korlátozódó félévi vizsgák helyett — amelyek többnyire a rohamtanulást ösztönzik és rövidebb ideig tartó tudást eredményeznek — a folyamatos számonkérés módszereire hasznosabb áttérni, illetve jobban felhasználni és ésszerűbben kombinálni azokat.

A hallgatók intenzívebb képzése szükségessé teszi a kötetlenebb és differenciáltabb oktatási rendet is, amelynek jobban kell idomulnia a szakmánk jelle-

Szerelési gyakorlat az erdészeti géptani tanműhelyben

géből adódó idényszerűséghez. Az oktatás korszerűsítésének néhány alapvető kérdésében a karok oktatási bizottságai megkezdték az előremutató, hatékony, az erdőmérnök- és faipari mérnökképzés speciális követelményeihez igazodó előkészítő munkálatokat. Oktatóink túlnyomó többsége eljuttatta ezzel kapcsolatos javaslatait a karok oktatási és nevelési bizottságaihoz. Az összesített értékelések a közeljövőben kerülnek a kari tanácsok, illetve az Egyetemi Tanács elé.

Ezt követően oktatás-korszerűsítési *terveinket széles körű szakmai-társadalmi vitára bocsátjuk, kérve ehhez elsősorban az Országos Erdészeti Egyesület és a Faipari Tudományos Egyesület segítségét.*

Oktatásunk nagy problémája, hogy az ismeretanyagok robbanásszerű mennyiségi bővülésével nem párosul kellőképpen az elhagyható, sokszor már elavult, legtöbbször pusztán csak történeti jelentőségű anyagrészek szelektálása, a képzés összehangoltsága és átgondoltsága, éppen ezért jelentősen növekszik a hallgatók túlterhelése. Magában az oktatás-képzés struktúrájában is sok az elavult, konzervatív elem, a felesleges kötöttség. Túlterhelő a kötelező foglalkozások és vizsgák magas száma; nem áll kellőképpen előtérben az önálló

munka, a gondolkodás és az alkotó szakmai készségek fejlesztése. A növekvő követelményekkel nem tart lépést a hatékonyabb, korszerű képzési formák és módszerek alkalmazása, mint pl. a kiscsoportos foglalkozások, speciálkollégiumok, alkotó jellegű vizsgafeladatok előtérbe állítása, a modern audio-vizuális és kísérleti tanítási és tanulási eszközök szélesebb körű használata, a folyamatos tanulás ösztönzése, a fejlettebb vizsgamódszerek bevezetése stb.

A képzés egységesítését és hatékonyságát feltétlenül emelné, ha az azonos profilú tanszékek eddigi jogaik csorbitása nélkül intézetekbe, vagy tanszéki csoportokba tömörülnének, s így nemcsak az oktatás, hanem a komplex kutatás koordináltsága is végre élő valósággá válna.

Az intenzív korszerűsítés és színvonal-emelés másik gazdaságos és eredményes útja a fejlettebb technikai, gyakorlati bázissal rendelkező termelő üzemek, kutató intézetek és Egyetemünk hatékonyabb kooperációja. E felismerésnek a jegyében a Tanulmányi Állami Erdőgazdasággal, az EM Asztalosipari Vállalat soproni üzemével és a faforgácslap-feldolgozó vállalatokkal a gyakorlati oktatás érdekében szorosabb együttműködésre van szükség. Szükséges továbbá, hogy országunk főbb erdőgazdasági tájain is megteremtjük üzemi oktatási és kísérleti bázisterületeinket. Fagazdaságaink részéről az ez irányú együttműködésre nagyfokú készség mutatkozik. Többek között ez a cél vezetett bennünket, amikor szerződéses kapcsolatot létesítettünk a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdasággal, a Szombathelyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdasággal, a Lignimpex-szel, az Erdészeti Tudományos Intézettel, az Erdőterv Vállalattal, a Budapesti Falemezművekkel stb.

A kiscsoportos intenzív képzést, a behatóbb egyéni foglalkozásokra való áttérést Egyetemünkön — bár az országos átlagnál kisebb mértékben — akadályozza a kisegítő személyzet nagyon alacsony létszáma, egyes tanszékeken az oktatói létszámfeltételek aránytalansága és a tanterem-hiány. A következő időben e vonatkozásban javulást kell elérnünk.

Kritikus vizsgálódással megállapíthatjuk, hogy az elmúlt időszak során nem mindenben tudtuk következetesen végrehajtani az oktatási reform célkitűzéseit. A tananyag korszerűsítése során bátortalanul nyúltunk a hagyományosan kialakult oktatási ismeretanyaghoz, az új ismereteknek viszont — helyesen — feltétlenül helyet adtunk a tananyagban, ezért az oktatott tananyag erőteljesen bővült. A gyakorlati és elméleti képzés arányszámát a reform során 45—55%-ban határoztuk meg, valójában azonban hallgatóinknak aránytalanul több időt kellett az ismeretek megszerzésére fordítani, mint azok alkalmazási készségének kifejlesztésére. A számonkérés mai rendszere is arra készítette hallgatóinkat, hogy az ismereteket mindenekelőtt a vizsgák mércéje szerint sajátítsák el. Tehát nemcsak a tananyag-korszerűsítés üteme, de a gyakorlati képzésünk aránya sem kielégítő ma már, s így bizonyos ellentmondások alakultak ki a képzési cél, valamint oktatásunk és számonkérésünk jelenlegi módszerei között.

Az Egyetemünkön folyó szakmai-politikai-ideológiai, világnézeti nevelés hatékonyságával kapcsolatban az utóbbi években javuló eredményekről számolhatunk be. Feltétlenül foglalkoznunk kell azonban a meglévő kisebb mérvű hiányosságokkal is, amelyek gyengítik nevelő munkánk hatékonyságát. Ez elsősorban hallgatóságunk egyes rétegének passzivitásában, mozgalmi, közösségi tevékenységtől való visszahúzódásában, az osztályszemlélet gyengülésében nyilvánul meg. Igen szűkek hallgatóink társadalmi, közéleti tapasztalatai, nem megfelelő a kapcsolatuk a termelő munkás- és paraszt-tömegekkel, még a fagazdaságok dolgozóival sem. Gyakran tapasztalható, hogy az Egyetemről kikerülve gyakran éri csalódás fiatal mérnökeinket, amikor szemben találják magukat az élő valósággal, a meglévő gondokkal. Az elmúlt tanévben széles fő-

rumokon megtárgyalt és jóváhagyott nevelési tervünk csak a kereteit biztosítja a megfelelőbb, eredményesebb nevelő munkának. A jövőben fokozottabb szakmai-pedagógiai kontrollt kell megvalósítanunk. A nevelés eredményessége a legszorosabb korrelációban van az Egyetemünkön tapasztalható színvonal-javulással. A nevelő munka említett hiányosságai a tanulmányi színvonal emelkedésére is kihatással vannak.

A színvonal emelése érdekében *javítani kell beiskolázási tevékenységünkön*. Az alapjaiban jól bevált felvételi rendszer továbbfejlesztéseként az alkalmaság elbírálásához a szakma jellegéből adódó teszt-vizsgát kívánunk bevezetni. A beiskolázási arány növeléséhez kérjük a szakma széles tömegeinek segítségét és igénybe kívánjuk venni ehhez a televízió, rádió pályaválasztási szaktanácsadó segítségét is. Egyetemünk a középiskolákkal is szélesebb kapcsolatokat kíván létesíteni.

A színvonal emelése érdekében az első 2 évben erősebb szűrés alkalmazását vezetjük be, egységesítjük tanszékeinken a követelményállítást, felkészülés és értékelés módszereit. Minden feltételt biztosítunk a folyamatos tanuláshoz, a gyakorlati anyag feldolgozásához, a szakmai tudományos önképzéshez. A tudományos diákköri mozgalmat fejlesztjük és annak középpontjába a szakmai gyakorlattal való legszorosabb kapcsolatot helyezzük. Céltudatosan kívánjuk hallgatóinkat előkészíteni vezetői, szervezési, közéleti, társadalmi feladataik ellátására. Szorosabbra fűzzük az Országos Erdészeti Egyesület, a Faipari Tudományos Egyesület és egész tanulóifjúságunk kapcsolatát, és ezen *egyesületek keretein belül ifjúsági szakosztályok létrehozását tervezzük*.

A kollégiumi nevelő munka hatékonyságának érdekében megvalósítottuk kollégiumunkban az önálló diákvezetést, és most alakulnak ki nagymúltú, hírneves kollégiumaink hagyományaira támaszkodva a kollégiumi nevelő munka új módszerei.

Támogatjuk Egyetemünk Kommunista Ifjúsági Szövetségét abban, hogy az ifjúság széles köreibe behatolva, új formában segítse és jobban szervezze meg az ifjúság közösségi társadalmi életét, segítse sajátos érdekeinek, tanulmányi feladatainak megoldását, tegye színessé, érdekessé, hasznosabbá az ifjúság életét, erősítse a politikai információs munkát és az ifjúság körében végzett párt-építő tevékenységet.

A szakmai-ideológiai képzéssel párhuzamosan gondoskodunk ifjúságunk harmonikus általános művelődésének szervezett megoldásáról. A minőségi sport mellett — amelynek Egyetemünkön elért szép eredményei közismertek — biztosítjuk a feltételeket a széles tömegsport számára. Szakmánk jellegéből adódóan kötelezővé tettük ifjúságunk részére a testnevelési foglalkozásokat és 14 szakosztályban a sportolási lehetőségeket.

Az egész oktatási-nevelési és kutatási tevékenység fejlesztésének fő mozgató rugója az oktató, annak tevékenysége és példamutatása. Egyetemünk eddigi hagyományaihoz híven megköveteljük, hogy oktatóink emberi közösségbe kerüljenek a hallgatósággal és éljenek az ezen jogokat tiszteletben tartó kollegiális nevelési módszerekkel. Az elkövetkező időszakban erőteljesebb lépéseket teszünk oktatóink pszichológiai-didaktikai-pedagógiai felkészültségének fokozására, a leghaladottabb nemzetközi módszerek tapasztalatainak hasznosítására.

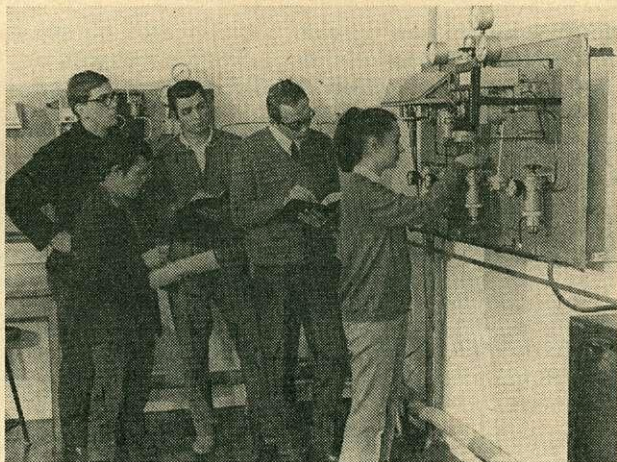
A képzési rendszer szervezeti továbbfejlesztése

Fagazdaságunk és a tovább-feldolgozó faiparunk fejlődése már most is, a jövőt illetően még fokozottabb mértékben a jelenleginél magasabb képzettségű szakembereket igényel; a tudományos műszaki fejlődés iránya pedig a műszaki

vezetési feladatok erőteljesebb differenciálódását követeli meg. A termelési ágazatokban kialakult az igény a következő szakember-lánc iránt:

mérnök
üzemmérnök (felsőfokú technikus)
technikus (középfokú)
szakmunkás
betanított munkás.

Az erdészeti szakképzésben a fenti szakember-láncból hiányzik az üzemmérnöki fokozat és továbbfejlesztésre szorul elsősorban mennyiségi, de minőségi vonatkozásban is a betanított munkás és szakmunkás-képzés.

A faipari géptani tanszék laboratóriumában

Az üzemmérnök-képzés leggazdaságosabban és legeredményesebben az Erdészeti és Faipari Egyetemen volna megoldható, kétszintes mérnökképzés formájában. Míg szakmai körökben az erdészeti üzemmérnök-képzés célszerűségét és fontosságát erősen vitatják, addig a faipari üzemmérnök-képzés kétszintes mérnökképzés formájában Egyetemünkön az 1971/1972-es tanévben beindul. Az elsődleges és továbbfeldolgozó faipar részéről az üzemmérnök-képzés irányában támasztott igények reális felmérése után és erre építve, dolgoztuk ki a faipari üzemmérnök-képzési tantervünket, amelyet az Országos Oktatási Tanács megtárgyalt és elfogadott. Világosan elhatároltuk a technikus üzemmérnöki feladatkört a tervező irányító mérnöki feladatkörtől és mérnökképzési struktúránkban az üzemmérnöki tárgyak oktatását gazdaságos és racionális megfontolásokkal helyeztük el. A képzés alapelveül az a szempont szolgál, hogy olyan faipari üzemmérnököket képezzünk, akik az üzemvezetéshez tartozó munkakörökben megfelelő igényekkel és jártassággal rendelkeznek.

A kidolgozott tervek szerint az üzemmérnök-hallgatók tanulmányaik során

— a *készség* fokán sajátítják el a képzés szakterületeire vonatkozó műveltervezés, egyszerűbb gyártásfolyamattervezés és a munkahelyek szervezésére vonatkozó ismereteket;

— *megismerik* a termeléssel kapcsolatos pénzügyi, kereskedelmi, statisztikai, könyvviteli, ügyviteli, tervezési, valamint munkajogi alapfogalmakat, hogy

munkakörüknek az ezen területekkel kapcsolatos problémáit is kellő szakszerűséggel tudják megoldani;

— a *jártasság* fokán sajátítják el a nagyüzemi gyártástechnológia alapvető munkafogásait, és gyakorlati tapasztalatokat szereznek a művelettervek végrehajtásával kapcsolatban.

Az illetékes főhatóságok, továbbá az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság, a Faipari Tudományos Egyesület felmérése és igénye alapján az évi beiskolázási létszám a faipari üzemmérnöki tagozaton 35—40 fő. Ez az okleveles tervező faipari mérnökök létszámának bizonyos mérvű csökkenését is jelenti egyben, a jelenlegi 40 főről mintegy 30 főre, s így együttesen a faipar igénye évente 70 felsőfokú végzettségű szakember.

Az egységes kiindulási alap és szemlélet biztosítása érdekében az üzemmérnökök az 5 éves tagozat hallgatóival 14 alap- és alapozó tantárgyat hallgatnak közösen, külön hallgatják és a jártasság fokán sajátítják el az egyes nagyüzemi gyártástechnológiai tantárgyakat.

Megkezdjük az üzemmérnöki tagozat beiskolázásával kapcsolatos feladatok megkezdését is, leszögezve azt, hogy *már a felvételi vizsgák során elhatároljuk egymástól a két tagozatot*. Nem engedjük meg, hogy üzemmérnöknek a tervező mérnöki pályára nem alkalmas vagy esetleg más pályára készülő és oda fel nem vett csalódott emberek kerüljenek, mert ezek csak átmeneti állomásnak tekintenek intézményünket. Az üzemmérnöki feladatok ellátása is csak magasan kvalifikált szakemberekkel lehetséges. Az üzemek részéről csak ilyen szakemberek iránt jelentkezik az igény Egyetemünkön.

A falemezgyártástani tanszék kísérleti prése

A kétszintű szakemberképzésnek — bár a kétféle szakember képzése között szükségszerűen színvonalkülönbség lesz — feltétlenül egységes szempontok alapján kell történni a közös szemlélet kialakítása és a szükséges differenciáltság biztosítása végett. Az üzemmérnök csak abban az esetben lehet az okleveles mérnöknek megfelelő segítőtársa, és csak akkor láthatja el jó hatásfokkal az előbbieken körvonalazott feladatát, ha a képzés egy intézményen belül és egységes szemlélet alapján történik. Az Erdészeti és Faipari Egyetem eddigi eredményei alapján sikeresen el tudná látni a kétszintes mérnökképzést a faipar — és ha ilyen igény felmerülne — az erdészet vonatkozásában is.

Szükségesnek látszik, hogy a bevezetőben ismertetett oktatási-képzési célkitűzéseket a jelentkező igényeknek megfelelően kibővítsük. Oktatásunkban tükröződnie kell mindazon feladatoknak, amelyek az erdővel kapcsolatban, annak klasszikus fatermesztő hasznosításán túlmenően jelentkeznek, így elsősorban az erdő társadalmi (közjóléti), vagyis az ember egészségét, pihenését, üdülését, regenerálódását, a vízgazdálkodást, helyi éghajlat-módosítást stb. szolgáló szerepének.

Oktatnunk kell az erdészeti tájrendezés és tájfásítás feladatait. A zöldövezeti rendszert alkotó egységek, városi, belterületi fásítások, üdülő erdők, városkörnyéki erdők, falu-, majorfásítás, camping-ek, autós pihenők fásítása, műemlékek és kilátók környékének fásítása, terepplasztika, vízfelületek környékének fásítása, ipartelepek fásításának ismertetése feltétlenül helyet kell hogy kapjon az erdőmérnök-képzésben. Egyetemünk ez irányú késését pótolva, az Erdőmérnöki Kar határozatának megfelelően, már a következő félévtől önálló tantárgyként kívánja előadni a fentiekkel kapcsolatos probléma-komplexumot.

Az oktatáson túlmenően azonban fontosnak tartjuk, hogy a magyar erdészet méltóképpen vegye ki részét és hangolja össze ez irányú kutatási feladatait a Magyar Tudományos Akadémia kormány szintű bioszféra kutatási programjával. Szükségesnek tartjuk ehhez Egyetemünkön a megfelelő kutatói kapacitás megteremtését.

Az új gazdálkodási rendszer kialakítása megköveteli, hogy Egyetemünkön, múltjának megfelelően, *foglalkozunk a korszerű vezetés és üzemszervezés egyre szerteágazóbb tudományával.* A vezetés- és szervezés-tudomány önálló tárgyként való előadását az Egyetem vezető testületi határozatának értelmében már e tanévtől kezdődően bevezetjük. Ugyancsak az erdészeti gazdaságtan oktatásán belül nagyobb súlyt biztosítunk a fagazdaság és népgazdaság, valamint a fagazdaság európai és világhelyzetének alaposabb megismertetésére. Az egységes szemlélet kialakítása érdekében e fejezet tartalma mindkét kar hallgatói számára azonos.

Egyetemünk az eddigiekben vázolt széles körű oktatást fejlesztő és szervező munkáját csak abban az esetben tudja megfelelően ellátni, ha munkájában élni tud az új szervezeti és működési szabályzatban biztosított önállósággal, és belső szervezeti felépítését korszerűsíti. Az Egyetem vezetőségének munkája arra irányul, hogy intézményünk belső demokratizmusát kibontakoztassa, biztosítsa valamennyi vezető és oktató számára az önállóságot, növelje az oktatói kar valamennyi tagjában a közös munkáért való felelősségérzetet, a közügyekben való részvétel aktivitását.

Tovább kívánjuk fokozni ifjúságunk részvételét az Egyetem feladatainak megoldásában, biztosítva az ifjúság részvételét és érdekképviseletét valamennyi vezetési szinten. Az ifjúság fokozott bekapcsolódása az Egyetem vezető testületének munkájába eddig kedvező tapasztalatot hozott.

Egyetemünkön a hagyományos tanszéki rendszer működik. A két karon együttesen 25 tanszékünk van, tanszékenként átlagosan 3,6 oktatóval. Az ilyen kis tanszékek kétségtelenül hátrányosabb helyzetben vannak a nagy tanszékekkel szemben, mivel az egy oktatóra eső igazgatási terhelés az oktatók munkájának jelentékeny hányadát teszi ki. Tanszékeink többsége mind az oktatásban, mind a kutatásban rendkívül komplex tevékenységet fejt ki, szakágzatának diszciplináját oktatja, kutatja és műveli, sokirányúan bekapcsolódik az országos és nemzetközi tudományos feladatok megoldásába. E sokoldalú feladat eredményes végrehajtásához szükséges a szervezeti egységek korszerűsítése. A tanszéki rendszert körültekintő elemző vizsgálatok alapján a tanszéki csoportok irányába kívánjuk fejleszteni.

Az elmúlt 25 év alatt elértük, hogy a fagazdaság területén nemcsak hazai, de nemzetközi viszonylatban is Egyetemünk tudományos centrummá vált, és mint ilyen, kedvező kisugárzással hatott a fagazdaság egész fejlődésére. Fagazdaságunk további fejlődésének gyorsítása megköveteli, hogy Egyetemünket — tevékenységi körét kibővítve — *gazdaságpolitikai központtá* is alakítsuk, és fáradozzunk nemcsak a teljes gazdaságpolitika megértésén, annak megértetésén, hanem váljék Egyetemünk a gazdaságpolitika tudományos alapokon történő kialakítójává, formálójává és befolyásolójává. Segítse a minisztériumi vezetést, hallassa szavát az egyes szakágazatok nagyjelentőségű döntéseinek meghozatalában. Nem lehet kétséges, hogy az új gazdaságpolitika általunk is elért nagyobb eredményeiből csak ily módon kaphat többet az Egyetem saját anyagi-technikai bázisának továbbfejlesztésére.

Д-р Й. Галь: ПОЛОЖЕНИЕ И ЗАДАЧИ ВЫСШЕГО ОБУЧЕНИЯ В ЛЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ И ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ

Высшее лесохозяйственное обучение в Венгрии проводится уже 163 года. В настоящее время обучение осуществляется по реформированной в 1963 г. учебной программе. Целью программы были: модернизация программного учебного материала, улучшение практического обучения и повышение эффективности идеологического воспитания. Практика и постановления Партии, занимающиеся вопросами обучения, сегодня уже требуют дальнейшего развития. Кроме приобретения знаний, являющегося до сих пор почти исключительной целью, должно выйти на передний и развитие способности по применению знаний. В интересах этого необходимо расширить рамки самостоятельной работы слушателей, необходимо развивать формы проверки знаний студентов. Необходимо развивать также организацию подготовки, между званиями инженера и техника должна быть поставлена ступень инженера-производственника (техника высшей степени).

Dr. Gál, J.: THE SITUATION AND TASKS OF THE FORESTRY AND FOREST INDUSTRIES TRAINING ON THE UNIVERSITY LEVEL

Forestry education on the university level is 163 years old in Hungary. At present education takes place according to the curriculum, as it was elaborated in the frame of the educational reform in 1963. The objectives of the reform were to modernize the curriculum, to improve practical training and to increase the effectivity of the ideological education. Requirements of the practice and the decrees of the Party on education necessitate further improvements. It is and more indispensable to extend our education, which is now exclusively limited to teaching, to the direction of developing a readiness in the students for applying the obtained knowledge in the practice. For this sake it is to extend the frames of the independent work of the students, and to develop the methods of the examinations. Educational system has to be improved, as well. A new intermediate degree of forestry training is to be established in between the current university and secondary levels.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem továbbképzési tervei

D R. B É L D I F E R E N C

Századunk második felében az ismeretek növekedésének üteme felgyorsult, ami azt jelenti, hogy az ismeretek kicserélődése gyorsabb lett. Vannak tudományágak, amelyekben az ismeretek 75—90%-a 10—15 év alatt kicserélődik. A tudományágak nagy többségére ez a kis periódus természetesen nem vonatkozik. Mindenesetre tény, hogy a 25—30 év előtti időszakra vonatkoztatva, napjainkban az ismeretek kicserélődése kb. kétszeresen gyorsabb lett. Ez a tény óhatatlanul kihat a felsőfokú szakemberképzésre, így az erdő- és faipari mérnökképzésre is. Bármennyire sajnálatos, szem előtt kell tartanunk, hogy az emberi agy befogadóképessége gyakorlatilag alig változik, mindenesetre összehasonlíthatatlanul lassabban nő, mint az ismeretek. A felsőoktatás hatékonyságának optimalizálása éppen ezért soha nem volt annyira fontos, mint napjainkban. A világszerte végbemenő oktatás-korszerűsítési folyamatok legfontosabb oka ez a körülmény. Ma még inkább igaz az, hogy a diploma megszer-

zése után a szakember képzése nem fejeződik be. A képzés hatékonyságának optimalizálására két lehetőség kínálkozik:

az egyik lehetőség az egyetemi képzés szakosítása, amivel lehetőség nyílik egy-egy szűk szakterületen a vertikális növelésre és így a képzés alaposabbá tételére;

a másik lehetőség a továbbképzés (posztgraduális képzés).

Véleményünk szerint az erdő- és faipari mérnökképzés szakosítása — tekintetbe véve az ágazat volumenét és a népgazdaság lehetőségeit — nem lenne gazdaságos. Ezzel a gondolattal a jövőben sem kívánunk foglalkozni. Ezzel egyidejűleg azonban az eddiginél sokkal hatékonyabban kell megszerveznünk a továbbképzést. Elképzelésünk röviden a következő: az egyetemi oktatás során széles és mély alapokon nyugvó alapképzést adni, erre építeni a szakföldrajzi képzést, megtanítva a legfontosabb alapelveket és összefüggéseket, mindenütt rámutatva a fejlődési tendenciákra. Az így kiképzett mérnököknek — néhány év gyakorlatban eltöltött idő után — lehetőséget nyújtani a továbbképzésre azon a szakterületen, amely az üzem és a népgazdaság igényeinek leginkább megfelel, illetve amely szakterületeket ezen igények leginkább szükségelnek. A továbbképzésre ismét két lehetőség nyílik:

- a) mérnöktovábbképzés, tanfolyamos rendszerben,
- b) szakmérnökképzés, levelező oktatás formájában.

A következőkben röviden szeretnék foglalkozni e két továbbképzési formával, az Egyetemnek ezekre vonatkozó elképzeléseivel. Előljáróban szükségesnek tartom leszögezni, hogy egyik továbbképzési forma sem lesz kellő hatékonyságú, ha az nem az üzemek igényeit elégíti ki. Az igénybejelentéseket illetően tehát messzemenően támaszkodni kívánunk az üzemekre.

Mérnöktovábbképzés

Ez a képzési forma informatív jellegű. Célja, hogy egy-egy szakterület fejlődéséről, ezen a területen a világszínvonal állásáról és a várható fejlődési tendenciákról tájékoztassuk az üzemben dolgozó mérnököket. Üzemi kollégáinknak ugyanis — az objektív körülményeket tekintve — kisebb a lehetőségük a fejlődés nyomonkövetésére, mint az Egyetem oktatóinak. Egy-egy mérnöktovábbképző tanfolyam 7—14 napos, amelynek végén a résztvevők látogatási bizonyítványt kapnak. Egyetemünk 1971—75 között az alábbi témakörökből tervez mérnöktovábbképző tanfolyamokat szervezni:

Erdőmérnöki Kar:

1971-ben:

- Korszerű számítástechnika alkalmazása az erdőgazdálkodásban.
- A kitermelt és tárolt faanyag védelme.
- Termőhelyfeltárás és térképezés.

1972-ben:

- A vadgazdálkodás ágazati összefüggései és a vadászattudomány feladata a vadgazdálkodás fejlesztésében.
- Erdészeti gépek karbantartása.
- A fotogrammetria alkalmazása az erdőgazdálkodásban.

- Tájrendezés a zöldrevezet tükrében. A zöldrevezet kialakításának elméleti és gyakorlati vonatkozásai.
- Az erdészeti kereskedelem időszerű kérdései.

1973-ban:

- Csemetekertek védelme gomba, rovar és gyomnövények károsítása ellen.
- Kérgezés, tűzifa hasítás gépei és technológiája.
- Útkörnyezet ismeret. Útfásítás, útvonal vezetés és a fásítás kapcsolata.
- Korszerű erdőgazdasági térképek készítése fotogrammetriai eljárással.
- A trágyázás erdőgazdasági vonatkozásai.

1974-ben:

- Erdősítések és felújítások védelme gomba, rovar és gyomnövények károsítása ellen.
- Erdészeti munkatudományi ismeretek.
- Rakodás gépei és technológiája az erdőgazdaságban.
- Intenzív mag- és csemetegazdálkodás.
- Ortofoto-térképek alkalmazása az erdőgazdasági térképek készítéséhez.
- Talajvédelem.
- Színes és különleges fekete-fehér emulziók felhasználásának lehetőségei az állományfelvételekhez.

1975-ben:

- A térképi területmeghatározások legújabb módszerei és a terület-adatok korszerű tárolásának és felhasználásának gépesítése.
- Az erdőhasználat időszerű kérdései.
- Erdőnevelési munkák gépesítése.

Faipari Mérnöki Kar:

1971-ben:

Ragasztás és felületkezelés.

1972-ben:

Faipari szárítási technológiák.

1973-ban:

Faipari technológiai folyamatok automatizálása.

1974-ben:

Üzemszervezés.

1975-ben:

Bútor- és épületasztalosipari szerkezetek korszerű kialakítása.

Szaktanárszakképzés

E képzési formával *célunk az, hogy az általános képzésben részesült mérnököknek egy-egy szűkebb szakterületen vertikálisan elmélyített képzést adjunk.* A képzési idő levelező oktatási formában 4 félév. A képzésben résztvevők fél-évenként vizsgára kötelezettek, az utolsó félévben diplomatervet készítenek, majd ezt követően államvizsgát tesznek. *A képzés tehát második oklevelet ad.* Egyetemünk 1971—80 között az alábbi témakörökben tervez szaktanárszakképzést: A témakörök tervezetnek tekintendők, ezek közül azokat valósítjuk meg, amelyekre a legnagyobb az érdeklődés.

Erdőmérnöki Kar:

- Erdőhasználat tervezésének, szervezésének és kivitelezésének legújabb irányai.
- Az erdőművelés hatékonyságának fokozása.
- Az erdőgazdaságok hosszúlejáratú üzemterveinek készítése.
- Az erdőgazdálkodással kapcsolatos munkafolyamatok gépesítése és a szükséges építési feladatok ellátása.
- A vadászati ökológia és a vadgazdálkodás legújabb irányai, beleértve a természetvédelmet is.
- Az erdészeti gazdálkodás és üzemszervezés legújabb irányelvei és módszerei.
- Az erdészeti gépi adattárolás és feldolgozás.
- Az erdő- és favédelem vegyszeres módszerei és technológiája.
- A tájgondozás és tájrendezés alapelvei és gyakorlati kivitelezése.

Faipari Mérnöki Kar:

- Ragasztás, felületkezelés.
- Papíripari technológia.
- Szárítás.
- Folyamatok irányítása és automatizálása.

Szeretném megegyeszer hangsúlyozni, hogy továbbképzési terveink csak akkor lesznek hatékonyak, ha a témakörök megválasztásához az üzemektől és az irányító hatóságoktól megfelelő támogatást kapunk. Ugyanilyen gondosságot kérünk már most a gazdaságok, illetve üzemek, és a főhatóságok vezetőitől a továbbképzésben résztvevő személyek kijelölését illetően. Nagymértékben növelné a hatékonyságot, ha az irányító főhatóságok az üzemek vezetőivel közösen kidolgoznák azon munkakörök jegyzékét, amelyek betöltéséhez szakmérnöki végzettség szükséges. Gondoskodni kellene természetesen arról is, hogy szakmérnökeink megfelelő dotációban részesüljenek.

Amint azt már több helyütt is említettem, a felsorolt témakörök tervezetnek tekintendők. Ezúton is kérem a gazdaságok, illetve üzemek, és a főhatóságok vezetőit és minden kollégánkat, hogy a Karok dékánjainak megküldött javaslataikkal, véleményeikkel segítsék elő az egyetem továbbképzési tevékenységének hatékonyságát.

Д-р Ф. Бельди: ПЛАНЫ УНИВЕРСИТЕТА ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА И ДЕРЕВООБРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ ПО ПЕРЕПОДГОТОВКЕ

Ускоряющимися темпами роста знаний требуется организованная переподготовка специалистов. Для этого имеются две возможности: курсовая переподготовка инженеров и заочное обучение инженеров-специалистов. Для первой возможности Университет уже имеет конкретную программу, разработанную на несколько лет вперед, для последней же возможности имеются только общие соображения, которые будут осуществлены в зависимости от количества подаваемых заявок.

Dr. Béldi, F.: PLANS FOR ESTABLISHING POSTGRADUATE COURSES ON THE UNIVERSITY FOR FORESTRY AND FOREST INDUSTRIES

With the increasing rate of expansion of the knowledge it is indispensable to establish systematic postgraduate courses. The two possibilities for doing this are the regular day-time, and the correspondence extension courses. As to the day-time courses a long-term program has already been elaborated by the university staff for the coming years, but as regards the correspondence courses, there are only broad ideas about them, the realization of which depends on the future requirements.

Néhány szó az „Erdők a közjóért” különszámhoz

DR. BALASSA GYULA

Igaz örömmel vettem kézhez és olvastam Az Erdő különszámát, mely korunk egyik legégetőbb problémájával, az ember fizikai környezetének romlásával kapcsolatban, az erdők jóléti rendeltetéséről szóló néhány cikket foglalja egy csokorba.

Örvendetes olvasmány volt számomra, mert ezek az írások erdészeti szakembereink gyors reagálását jelezték az erdőt érintő új jelenségekre, ami a „szakmai” éberségnek kétségtelenül elismerésre méltó megnyilatkozása. A tárgyilagosság megkívánja, hogy ugyanebbe a kategóriába soroljam dr. Keresztesi Béla három év előtt megjelent *Magyar erdők* című kitűnő könyvét, mely nyilván ugyancsak hozzájárulhatott a téma körüli örvendetes szellemi felpozícióhoz.

*

Számtalan tudományos és különféle sajtó megnyilatkozásokból ma már szinte közhely, hogy a gyáripár óriási ütemű fejlődése, a gépkocsiközlekedés ugyancsak rohamos méretű elterjedése, valamint az urbanizációs folyamat mind fokozódó veszélyességű környezetet teremt az ember számára, kinek egészsége, idegélete napról-napra sűrűsödő támadásnak van kitéve. A sok szennyeződéstől romlik az ember életeleme, a levegő, a víz, a zajártalom pedig idegállapotát befolyásolja károsan. Ezekből a hatásokból kialakuló állapotnak már neve is van: *civilizációs betegségnek* nevezik, amelyből az ember ösztönösen és tudatosan menekül a természeti környezetbe, az erdőbe.

Az embertömegeknek ez az áramlása a természeti környezet, az erdő felé, immáron világjelenség, mely alól hazánk sem kivétel. Legjobb példa erre a dunakanyari erdők, a Pilis és a Börzsöny, ahol már nemcsak hétvégeken és munkaszüneti napokon, hanem úgyszólván a hét minden napján (ki mikor ér rá!) a városi ártalmak elől menekülők mind nagyobb számával találkozunk. A Dunakanyar tájegység területén az egy év leforgása alatt megfordulók számát egy 1967-es statisztikai becslés 3,5—4 millió főre teszi. Ezt erősen alátámasztja Visegrád nagyközség turistaforgalmában végzett számítás, mely szerint ez a forgalom meghaladja az évi 800 ezer főt. S mindez a hatalmas áramlás évről-évre emelkedő irányzatú. De hasonló képet mutatnak más tájegységek erdőségei is.

Ez a jelenség, ez a modern „népmozgalom” — túlzás nélkül mondhatjuk — *forradalmi változást idéz elő az erdővagyon rendeltetésében és ezzel egyenrangú változást igényel az erdőgazdálkodás szemléletében is.* Ez a jogos társadalmi igény, az erdő ilyen formájú „birtokbavétele” merőben új és eddig szokatlan feladatok elé állítja az erdők hivatásos sáfárjait, akiknek *mielőbb meg kell találni az erdő hagyományos rendeltetése és az új igény közötti közérdekű egyensúlyt.*

Az első kísérleti lépés ebben az irányban már meg is történt azzal, hogy illetékes kormányzati szervünk a hazánk ilyen igénybevétel szempontjából első helyen álló erdőségei közül a Pilisi Állami Erdőgazdaságot Parkerdőgazdasággá nyilvánította, és itt az erdő jóléti szolgálatát alapvető feladatként határozta meg.

A Pilisi Állami Parkerdőgazdaság mindössze két éve működik, s ezért a jóléti szolgálat terén még csak néhány kisebb intézkedést tehetett, de máris az erdei környezetet keresők százezreiben váltotta ki az említett kormányrendelet iránti hálás elismerést és teremt hasonló hangú vissza-visszatérő sajtóvisszhangot. Pedig — hangsúlyozom — még csak az első lépéseknél tartunk, s csupán a

most megindult ötéves tervidőszakra nyílt mód jelentősebb összeg biztosítására a parkerdő új feladatainak megoldásához. A Dunakanyar Intéző Bizottság, mint a területen érdekelt társadalmi szerv, kiemelt figyelemmel kíséri azt a munkát, amit a Pilisi Parkerdőgazdaság gazdái végeznek. Az így nyert tapasztalatok teszik jogossá azt a reményt, hogy a Pilisi Parkerdőgazdaság hiánytalanul meg fogja valósítani az illetékes kormányzati szerv által meghatározott célkitűzéseket.

Gondolom, hogy mindannyian, akik a magyar erdők sorsát szívükön viselik, ugyancsak fokozott figyelemmel kísérik ennek a hagyomány, nevelés és gyakorlat által régen kikristályosodott erdőgazdálkodási szemlélettel, beidegződéssel szemben jelentkező új feladatnak a megoldását és annak az egészséges egyensúlynak a kiformalását, melyet az erdő új, szélesskálájú jóléti szolgálata és a hagyományos nyersanyagtermelő rendeltetése között kell, hogy létrejöjjön. *Mert ez az egyensúly szolgálja az általános jót, a közérdeket!* Ez a programja a Pilisi Parkerdőgazdaságnak is és ez kell legyen mindazoknak az erdőgazdaságoknak, ahol az új társadalmi igény számottevően jelentkezik. Ezek között elsősorban a borszónyi erdőt kell számításba venni, ahol a társadalmi igény az erdő jóléti szolgálata iránt máris hasonló mértékű a pilisiéhez, de ide sorolhatnánk az északi és nemkülönben a dunántúli erdeink jórészét is. Azt is látni kell, hogy ez a folyamat erdeink életében nem átmeneti, hanem állandó és általános jellegű. Éppen ezért az új feladatok nemcsak egy-két helyen, mintegy partikulárisan és provizórikusan fognak jelentkezni, hanem országosan fogják majd rövidesen próbára tenni erdőgazdáinkat.

Ez az új fejlődéstörténeti folyamat erdőgazdálkodásunkban nem máról holnapra bonyolódik le és természetesen zökkenőkkel, esetleg kisebb-nagyobb megrázkódtatásokkal is jár majd, míg — hogy úgy mondjam — bejáródik. Ennek az átmeneti szakasznak kétségtelenül a lerövidülését és a mielőbbi általánosan szükséges elméleti megalapozását szolgálná az, ha a *nemzetközi tekintélyű egyetemünk mielőbb beiktatná oktatási rendjébe, önálló tantárgyként, az erdő közjóléti hasznosításával kapcsolatos problémakomplexumot*. Gondolom, hogy ebben a problémakörben helyes lenne foglalkozni azzal is, hogy milyen új haszonvételi lehetőségeket kínál az erdő jóléti igénybevétele. Kár lenne ugyanis az új gyakorlat adta ilyen lehetőségeket az erdőgazdálkodáson kívüli szerveknek átengedni, mint ahogy ezt a múltban tettük.

A középkáder-képzés problémái a fagazdaságban

D. R. TUSKÓ LÁSZLÓ

Oktatásügyünknek — azon belül az erdészeti szakoktatásnak — nincs forróbb területe, mint a középfokú képzés.

Hogy a vitákat mennyire nem zárta le az 1965. évi 24. tvr. — amely a technikumai modell szerint szervezte át új típusú szakközépiskolákká az érettségizett szakmunkásokat képző régiéket, a technikumokat és a gimnáziumok egy részét — azt mi sem bizonyítja jobban, mint az MSZMP X. Kongresszusának határozata, amely megállapítja, hogy: „*Oktatási rendszerünk magasabb színvonalra emelése társadalmunk szocialista fejlődésének egyik fő követelménye. Ezért szükséges, hogy a párt és kormányzat vezető szervei vizsgálják meg az állami oktatás egész rendszerét, s gondoskodjanak megfelelő irányú továbbfejlesztéséről. Az oktatási munka stabilitását erősítve kell gondoskodni az ismeretanyag bővülése és módosulása miatt szükséges változtatásokról is.*”

Meg kell tehát vizsgálnunk az állami oktatás egész rendszerét, tartalmát, mai képzési formáit. Elemeznünk, értékelnünk kell erdész középkáderképzésünket is, keresve a korszerűsítés, a továbbfejlesztés útját, lehetőségeit.

Mindjárt bevezetőül hangsúlyozni szeretném, hogy véleményem szerint a szakmai oktatás egész rendszerét, e rendszerben a különböző szintű oktatási intézmények helyét és feladatait csak a társadalmi igény, a népgazdasági szükséglet oldaláról szabad és lehet reálisan megközelíteni. Tehát ne az iskola mondja meg, hogy mit akar tanítani, milyen szinten hány embert akar kiképezni, hanem a végzeteket foglalkoztató gyakorlat.

Az iskola gondja pedig elsősorban a társadalmi követelmények pedagógiai megfogalmazása, konkrét tananyagba rögzítése, a „hogyan” szerteágazó pedagógiai problémája legyen.

Nem lenne szerencsés, ha a társadalom igényeit összekevernénk az oktatási intézmények lehetőségeivel, hozzáigazítanánk személyi adottságaikhoz, sőt esetleg igényeikhez is. Az oktatási intézményeknek is lehet és a legtöbbnek van is

Erdőbecsléstani gyakorlat

önálló véleménye. Ez a vélemény azonban e kérdésben nem lehet ab ovo domináns.

Úgy vélem, helyénvaló mindezt elmondani, különösen most, amikor igyekszünk jól elrendezni középfokú oktatásunkat, melynek szervezéséről a két reformtörvény kapcsán a kívánatosnál jóval több szubjektív vélemény látott napvilágot, főleg azoké, akiknek szinte kizárólag az oktatás irányításának mi-kéntje határozta meg gondolkodását.

Az újtípusú szakközépiskolákat életre hívó 1965. évi 24. sz. tvr. megjelenése óta a gazdaság-irányításban bekövetkezett változás a termelőüzemek vertikális átszervezését eredményezte. Az erdészet területén az állami erdőgazdaságok és az elsődleges faipari üzemek egybekapcsolásával kialakultak az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok.

Az utóbbi években rohamosan megnőtt az állami gazdaságok, a termelőszövetkezetek erdésztechnikai igénye is. Ezt részben az erdőtörvény kötelező előírásai, részben faipari tevékenységük fellendülése magyarázza.

Egyidejűleg kialakultak az állami erdő- és vadgazdaságok.

Eredményes vadgazdálkodás csak a szakgárda gerincét adó, jól képzett közép-káderekkel valósítható meg. Hazánkban az állami gazdaságokon, az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokon kívül több mint 700 vadásztársaság működik, kerekén 1000 — zömükben szakképesítés nélküli vagy alacsonyabb képesítésű — alkalmazottal.

A vázolt körülmények alkotják azt a szakmai környezetet, amelynek szakemberigényét fel kell tárni, ki kell elégíteni.

A fagazdaság termelési és műszaki fejlesztési irányelvei összhangot követelnek a fejlesztés és a szakember ellátottság között is, mert a fejlett technika és a korszerű technológiák alkalmazása csak jól képzett szakmunkásokkal, technikusokkal és mérnökökkel valósítható meg.

Fejlesztőnk kell a vertikális integrációt és kooperációt, másszóval biztosítanunk kell a társadalmi szükségletek kielégítését a fagazdaság vertikumának komplex és összehangolt fejlesztése útján. Ezek a fejlesztési irányelvek lényeg-

Németh Ferenc erdész tőzegcserepes csemetenevelést mutat be

gében megfogalmazzák a társadalmi igényeket is oktatási intézményeink számára.

Az első felmerülő kérdés az *iskolarendszer* mikéntje, a szintek száma.

A különböző szinteken folyó képzés kérdéseit csak egységes egészként lehet vizsgálni. Az egyes szintek tantervi anyagának összeállítására, létszámszükségletének, oktatási idejének felmérése csak a többi szinttel összehangoltan lehetséges.

Szakképzésünk mai lépcsői: szakmunkás — technikus — mérnök. Megítélésem szerint ez a hármas tagolódás jó és elegendő. Több okból nem látom szükségét annak, hogy a technikus és a mérnök közé még egy képzési szintet iktassunk. *A felsőfokú technikus, vagy üzemmérnök munkája szakmánk területén lefelé és fölfelé is óhatatlanul olyan mérvű átfedéshez vezet, amit nincs értelme megteremtenünk.* Ugyanígy nem látom értelmét vállalni azt a feszültséget sem, ami e három szint végzettjei között a gyakorlatban előbb-utóbb bekövetkezne.

Ha a szakemberszükséglet gondos felméréséhez igazodva lesz elegendő magas színvonalon képzett szakmunkásunk, ha a különböző szakágazatokban si-

kerül kialakítani az 1 : 3 mérnök—technikus arányt, akkor a képzés oldaláról biztosítottuk a termelés alapvető feltételeit.

Fagazdaságunk, benne az erdőgazdálkodás, a hagyományos elsődleges feldolgozás, a farostlemez- és forgácsolóipar, a cellulózipar azok az alapvető területek, amelyek középszinten szakembert igényelnek tőlünk. Ehhez kapcsolódik még a hivatásos vadászok képzésének igénye.

1950-ben létesült erdészeti technikumaink két évtizeden keresztül folyamatosan megoldották a volt állami erdőgazdaságok középkáder ellátását. Májig megoldatlan maradt azonban az elsődleges faipar középszintű szakemberképzése, mivel e területre az erdészeti technikumok csak enciklopédikus ismereteket nyújtottak. A faipari technikum és szakközépiskola viszont az épület és bútorgépipar számára képez szakembereket. Ugyanígy megoldásra vár a középkáderképzés megvalósítása a vadgazdálkodás területén is.

Háromféle technikus képzése látszik tehát célszerűnek:

- erdésztechnikus* (erdőgazdálkodás),
- faipari technikus* (elsődleges feldolgozás),
- vadásztechnikus* (vadgazdálkodás, vadtenyésztés).

1969-ben indított erdészeti szakközépiskoláink szakosítása, jelenlegi felépítése ennek a követelménynek nem felel meg. A gyakorlat az iskoláktól olyan szakembereket igényel, akiknek képzése az adott szintre és munkaterületre az iskolában befejeződött. (A befejeződés természetesen ettől függetlenül mindig relatív marad. Az iskola nem adhat a tanulóknak egész életre szóló szakismereteket. Gondoljunk a permanens önképzés, az 5—6 évenként visszatérő továbbképzés szükségességére.) A továbbképzéshez — kivéve talán a rövid időtartamú speciális tanfolyamokat — nincs oktatógárdája, de nagyon sokszor felszerelése sem az iskolának.

Iskoláinkban a jelzett szakterületekre mielőbb meg kellene tehát indítanunk a középkáderképzést. A megoldás útja a következő lehet:

Szakközépiskoláink képzési idejét 5 évre kell emelni. Így 4 + 1 év alatt meg tudunk felelni annak a követelménynek, hogy általánosan művelt, érettségizett fiatalok végezzenek iskoláinkban, akiknek legjobbjai eséllyel pályázhatnak az Erdészeti és Faipari Egyetemre — esetleg más felsőoktatási intézményre; — zömük megkezdheti a technikus minősítő vizsgára előkészítő 5. tanévet, míg a szerényebb képességűek egy év alatt szakmunkás oklevelet szerezhetnek.

Jelenlegi szakközépiskoláink korszerű általános műveltséggel és középfokú szakmai képzettséggel rendelkező teljesértékű szakembereket ígérnek, olyanokat, akik a felsőoktatási intézmények felvételi vizsgáin a gimnáziumot végzettekkel nagyjából azonos feltételek között versenyezhetnek.

Négy év alatt e hármas követelményt csak rendkívüli túlterheléssel és csak részben tudjuk kielégíteni. Bár tantervünk ezt nem tartalmazza, újabban a sajtóban egyre több szó esik arról, hogy a szakközépiskolát végzett fiatalok egyben szakmunkások is. Ha így lenne, ez még több terhet róna szakközépiskoláinkra és egy kicsit a szakmunkásképzés lebecsülését is jelentené, mert a szakközépiskolát végzett tanuló több is, kevesebb is a szakmunkásnál, de nem az.

Elsődleges feladatunk a középkáderképzés. A szakmunkásképzés, de az egyetemi előkészítés sem lehet ezzel egyenrangú feladatunk. Így iskoláink oktató-nevelőmunkáját is helytelen lenne azzal mérni, hogy a végzetek hány százaléka került felsőoktatási intézményekbe; sokkal inkább azzal, hogy hányan és mióta dolgoznak középkáderként a szakma területén és hogyan állják meg ott a helyüket.

Felül kellene vizsgálni az iskolák szakirányának megfelelő felsőoktatási intézmények tanulóinkkal szemben támasztott követelményeit is. Felvett tanulóink zöme ezekben a felsőoktatási intézményekben jól megállja a helyét. Nem protekcióra van szükségük, hanem — éppen a szakma érdekében — okos, differenciált kiválasztásra.

A 4 + 1 éves oktatási idő lehetőséget adna az MM által kialakított általános műveltségi szint elérésére, sőt a tanulói túlterhelés mérséklése érdekében az első négy év szaktárgyi óraszámának szerény csökkentésére is. Az 5. tanévben viszont kizárólag a technikai minősítő vizsgára történő előkészítés folyna, köz-műveltségi tárgyak oktatása nem.

Ennek az 5. tanévnek a felvételi rendjét, programját, tartalmi és szervezeti formáit ugyanúgy ki kellene dolgozni, mint a technikai képzés megszerzésének levelező útját.

A háromféle technikus (erdész, faipari, vadász) képzése meglévő iskoláinkban az alábbiak szerint volna megoldható.

Szakközépiskolai tantervünk átdolgozásával, belső arányainak módosításával megoldható az erdész- és faipari technikus képzés négy éves egységes elő-

Fakitermelési gyakorlat

készítése úgy, hogy e konvertálható ismeretanyagra épüljön az 5. év speciális képzése.

A vadásztechnikusképzést véleményem szerint kezdettől speciális tagozatként kellene indítani.

Iskoláinkban életrehívásuk óta technikusok képzése folyt. A gyakorlat 20 év alatt megismerte, elfogadta és elismerte ezt a képzési formát: Ma is középszintű szakembereket képezünk. Jó lenne, ha kevesebb gonddal tehetnénk.

Minden törekvésünk az, hogy iskoláink új szervezeti formájukban is megfeleljenek a korszerű képzés követelményeinek, az erdészet igényeinek. Ez a szándék diktálta soraimat, amelyekkel a hatékonyabb munka lehetőségeit kerestem.

Nem törekedhettem a teljességre. Nem szóltam elhelyezési gondjainkról, iskoláink állapotáról, műhelyeink, laboratóriumaink felszereltségéről — melyekért Főhatóságunk az utóbbi években egyre többet áldoz —, a Tangazdaság kérdéséről, nevelőinkről, akiknek „*anyagi és erkölcsi megbecsülését — ahogyan a X. Kongresszus határozata megállapítja — minden területen jobban összehangba kell hozni tevékenységük társadalmi fontosságával*”.

*A nemzetközi erdésztechnikusi verseny 1970. évi győztes csapata
— Heltay Tamás, Kardos Ferenc, Piller Gyula soproni
erdésztechnikusok*

Nem szóltam ifjúságunkról, oktató-nevelő-kutató munkánkról, a levelezőoktatás nehézségeiről, a továbbképzés mielőbbi megkezdésének szükségességéről és sok egyéb kérdésről sem.

Talán mégis sikerült ráirányítanom szakmai közvéleményünk figyelmét szakoktatásunk, középkáderképzésünk néhány alapvető mai problémájára.

Erdészeti szakoktatási rendszerünk magasabb színvonalra emelése elképzelhetetlen hivatott szakembereink véleménye, építő, okos vitája, határozott, egyértelmű állásfoglalása nélkül.

Nem lehet egyetérteni azzal a sajnos gyakran hangoztatott várakozó állásponttal, mely szerint nincs más teendőnk, mint megvárni „a harc kimenetelét”, valamiféle stabilizálódást és aztán beleilleszkedni a részvételünk nélkül kialakított oktatási keretekbe. Tudnunk kell ugyanis, hogy az erdészeti szakoktatás sokszor speciális igényeit senki sem fogja helyettünk megfogalmazni; a hallgatással viszont olyan keretekbe kényszerülhetünk, amit mások alakítottak ki a maguk számára.

Az idő sürget! Nem téveszthetjük szem elől azt az ismert tényt, hogy szakoktatásunkban a célok megvalósítása érdekében ma megkezdett munkánk eredményét a gyakorlat lényegében csak évek múlva láthatja.

Д-р Л. Тушко: ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ СРЕДНИХ КАДРОВ В ДРЕВЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Подготовка средних кадров сегодня осуществляется в специальных средних учебных заведениях. Техник, окончивший такое учебное заведение, занимает промежуточное место между инженером и квалифицированным рабочим. Введение большего числа ступеней сопровождалось бы несколькими невыгодами.

Однако была бы необходимой специализация подготовки техников: техника-лесовода, техника деревообрабатывающей промышленности, техника-охотника. Походящая подготовка требовала бы продления времени обучения с 4 до лет. Первые четыре года обучения служили бы приобретению общего образования, а пятый год должен бы предоставлять необходимые специальные знания.

Dr. Tuskó, L.: PROBLEMS OF FORESTRY TRAINING ON THE MEDIUM LEVEL

Forestry training on the medium level takes place now in the professional secondary schools. Technicians trained in these schools represent an intermediate stage between the skilled forest workers and forest engineers. Establishing another intermediate degree in between the technicians and the university graduates would involve several disadvantages. It would be more advisable to specialize the training of technicians in the field of forestry, forest industries and hunting. Proper training needs the training period to be extended from four to five years. In the first four years students have to obtain general knowledge, and the fifth year is to be utilized for a proper vocational training of them.

Az erdészeti szakmunkás-ellátottság és -képzés helyzete

VÁRADI GÉZA

Az életszínvonal tervszerű növelésének előfeltétele a népgazdasági ágak termelési célkitűzéseinek *hatékony* teljesítése. Ennek elérése érdekében — a munkaszervezés mellett — egyre nagyobb figyelmet kell fordítanunk a műszaki fejlesztésre. *A kitűzött műszaki fejlesztés azonban csak akkor hozza meg a kívánt gazdasági eredményt, ha már a bevezetés időpontjában rendelkezésünkre állnak a korszerű technikát alkalmazni tudó szakmunkások.*

Magyarországon — Európa többi országaihoz hasonlóan — az iparfejlesztés és a szolgáltató iparágak munkaerőszükségletét évtizedeken keresztül a külterjesen gazdálkodó mezőgazdaság biztosította.

Hazánkban az utóbbi 3—4 évben mérséklődött a mezőgazdasági munkaerő kibocsátása. A gépesítés és kemizálás arányainak további növelése eredményeként reálisan számolhatunk azzal, hogy távlatilag a mezőgazdasági keresők létszámcsökkenése biztosítja az iparfejlesztésekhez szükséges munkaerő nagy részét. A tervezett iparfejlesztés alapján gyors ütemben nő a szolgáltató iparágak munkaerő szükséglete is. A szolgáltatóipar fejlesztése jórészt le fogja kötni az újonnan munkábalépő városi fiatalságot, sőt vonzó hatást gyakorol a falusi ifjúságra is. *Az iparfejlesztések és a szolgáltatások nagyarányú munkaerőszükséglete egyben azt is jelenti, hogy távlatilag az erdőgazdálkodás területén sem lehet reálisan számolni a jelenlegi munkáslétszámmal.* A tervezett termelési célkitűzések tehát csak úgy valósíthatók meg, ha 1985-ig az egy főre jutó munkatermelékenység legalább két és félszeresére nő. Természetesen ez csak úgy érhető el, ha — a mi területünk is követve a népgazdasági tendenciákat — nő a gépesítés aránya és a munkatermelékenység emelkedése fokozatosan megközelelti, majd elhagyja a termelés növekedésének ütemét. Ennek érdekében reálisan kell számolnunk a munkaerő szakképzettségének erőteljes növelésével. Fokozódik a dolgozók ilyen irányú önkéntes kezdeményezése is, egyrészt a bérezési, másrészt a társadalmi értékítélet miatt. Ez egyben azt is jelenti, hogy az iskoláztatás átlagos időtartamának növelése, továbbá az oktatási-szakképzési feltételek javítása mellett fel kell készülni a munka melletti tanulás iránti igény kiszélesedésére. *A tanulás, a műveltség és a szaktudás növelése egyre inkább állandó kísérőjévé válik az emberi élet pályának.*

Jórészt a távlati munkaerőhelyzet sokoldalú elemzésének tulajdonítható, hogy a napilapok és egyes termelési területek vezetői egyre gyakrabban foglalkoznak a munkaerő utánpótlás és a szakmunkásképzés kérdéseivel. Az erdőgazdálkodás és fafeldolgozás területén azonban — az utóbbi két évet leszámítva — nem fordítottunk kielégítő figyelmet a termelékenység és a szakmunkás ellá-

tottság közötti összefüggésekre. Az elemzések elmaradásának legfőbb okait az alábbiakban látom:

- a közgazdasági szabályozók nem ösztönöztek eléggé az élőmunka arányának csökkentésére;
- a magas géparak miatt lassan haladt előre az erdőgazdasági technológiák gépesítése;
- nem volt kielégítő kapcsolat a szakmunkásképző iskolák és a termelő vállalatok között;
- az iparosodottabb területek kivételével eddig még a külterjes gazdálkodáshoz is biztosítani lehetett a tömeges élőmunkát;
- vállalataink szakemberei nem fordítottak nagy figyelmet a munkaerő tervezésre és a távlati szakmunkás szükséglet felmérésére.

Jórészt ezek miatt következhetett be, hogy a termelésnöveléshez már ma sem tudjuk biztosítani megfelelő mértékben a jól képzett szak- és betanított munkásokat. Emiatt több területen nem növekedhetett kielégítően a termelékenység és igen magas a gépjavítási és alkatrészpótlási költség. A IV. ötéves terv minden népgazdasági ágra kötelezően előírja a termelés hatékonyságának növelését. Az ágazati szabályozó rendszerek pedig az élőmunka arányának csökkentésére és a gépi munka arányának növelésére ösztönöznek. A fagazdaság IV. ötéves terve is jelentős termelésfejlesztést tartalmaz. Teljesítése viszont csak akkor várható, ha a korszerű technikát és szervezést ismerő mérnökök és technikusok mellett rendelkezünk elegendő — az erő- és munkagépeket hatékonyan üzemeltetni tudó — szakmunkással is.

Az erdészeti szakmunkásellátás jelenlegi helyzete

Az erdő- és fagazdaságok munkaerőszükségletének legnagyobb részét a falusi lakosság adja. A felszabadulás előtt és utána 10—15 évig, az erdősebb vidékeken levő kis települések lakosságának főfoglalkozása volt az erdei és famegmunkáló munka. A kevésbé erdősült területek településeinek lakossága pedig az erőteljesen kibontakozó erdőtelepítési és fásítási munkák útján ismerkedett meg az erdei munkával. Évtizedeken keresztül kialakult az egyes településeken az erdei munkások törzsgárdája. Napjainkban viszont már egyre több erdőgazdaságnak vannak munkaerő gondjai. *Így szembe kell nézniünk azazal, hogy a nagyobb kereseti lehetőségek, az ipari „gépi” munka, valamint a kedvezőbb munkakörülmények vonzóak a falusi fiatalság számára, egyre többen hagyják el szülőfalujukat.* Az általános iskolát végzettek közül sajnos ma még nincs nagy érdeklődés az erdészeti szakmunkás szakma iránt. Aránylag kevés azoknak a felnőttkorú dolgozóknak a száma is, akik a felnőtt oktatás keretében vállalkoznak az erdőművelő-fakitermelő szakma megszerzésére. *Szakmunkásszükségletünk biztosítása érdekében jelentősen meg kell javítani a tájkoztató és szervező munkát, mert az erdei munkások derékhadát a jövőben is a falusi lakosság köréből kell kiképezni.* Ezt bizonyítják az erdő- és fagazdaságok 1970. évi átlagos munkásállományi létszámadatai is:

Megnevezés	munkáslétszám	
	fő	%
Munkáslétszám összesen	42 725	100
ebből: állandó munkás	28 288	66
időszaki munkás	14 437	34

Az időszaki munkáslétszám várhatóan csökken. A csökkenés mérséklése érdekében — elsősorban az egyes erdőművelési munkákra — meg kell kezdeni a falusi nődolgozóknak betanított munkássá való kiképzését.

Az állandó munkáslétszám kedvezően alakult az erdőgazdálkodás területén. Igen alacsony azonban a szakképesítéssel rendelkező állandó munkás. Az összes erdőgazdasági szakmunkásállomány (traktorvezetőkkel együtt) 1971. január elsején főbb szakmánként az alábbiak szerint oszlott meg:

Megnevezés	Megoszlás	
	fő	%
Összes munkáslétszám	7720	100
ebből: erdőgazdasági	2602	34
mezőgazdasági	288	4
ipari	2932	37
faipari	917	12
traktorvezető	981	13

Az összes erdőgazdasági állandó munkáslétszámnak 27,2⁰/₀-a szakmunkás. Az erdőművelő-fakitermelő szakmunkások pedig csak 9,2⁰/₀-át teszik ki az állandó munkáslétszámnak. Az előző táblázat adataiból megállapítható, hogy ilyen alacsony erdőgazdasági szakmunkáslétszám mellett a szakmák szerinti megoszlás nem kedvezőtlen. A képzési lehetőségek kiszélesítésével az arányok javulni fognak az erdőgazdasági szakmunkások javára. Ennek reális lehetőségeit és arányait szakmunkásképzésünk jelenlegi helyzetének elemzése alapján kell meghatározni.

Az erdészeti szakmunkásképzés helyzete

A fakitermelés növelése indokoltá tette a korszerűbb termelőeszközök beszerzését. Alkalmazásuk miatt szükségessé vált a szakképzetlen erdei munkások intézményes kiképzése. Az első erdészeti szakmunkásképző iskola meglehetősen hiányos tárgyi felszereltséggel Sárváron kezdte meg működését, és 1960-ban már háromhónapos képzési idővel 280 fő felnőtt dolgozó kapott szakmunkásbizonyítványt. Ezt követően a volt erdészeti főigazgatóság felügyelete alatt Barcs-Középrigócon, majd Szőcsénypusztán megkezdődött az ifjúsági szakmunkásképzés fokozatosan három évre emelkedő képzési idővel. A szakemberképzés strukturális rendezésével Ásotthalmán megszűnt a kétéves erdészsképzés és megindult a hároméves szakmunkásképzés. Sárváron 1969-ben — városrendezési okok miatt — meg kellett szüntetni a felnőtt szakmunkásképzést. Jogutódja — felnőtt és ifjúsági képzési feladattal — Mátrafüred lett. *Jelenleg az alábbi területi megoszlással és központokban folyik erdészeti szakmunkásképzés:*

Dunántúl:	Barcs-Középrigóc,	ifjúsági képzés
	Szőcsénypuszta,	ifjúsági képzés
Észak-Magyarország	Mátrafüred	ifjúsági és felnőtt képzés
Dél-Magyarország	Ásotthalmom	ifjúsági képzés.

E szakmunkásképző iskolákban — a tantermi és kollégiumi férőhelyek alapján — évente mintegy 140—160 fő ifjúsági és 40—60 fő felnőtt szakmunkás intézményes képzésére van lehetőség. Így a IV. ötéves terv időszaka alatt 700—

800 fő ifjúsági és 200—300 fő felnőtt szakmunkás intézményes kiképzésére lehet reálisan számítani. Az erdő- és fagazdaságok előzetes felmérése szerint viszont 1975-ig lényegesen több szakmunkásra lenne szükség.

A szakmunkásszükséglet alakulása az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban

me.: fő

Megnevezés	Létszám 1970 I. 1-én	Igény 1975	Hiány
erdőművelő-fakitermelő	2678	4442	1764
gépi famegmunkáló	828	2458	1630
gép- és autószerelő	573	891	318
lemezipari szakmunkás	185	383	198
egyéb szakmunkás	2116	3 008	892
Összesen	6380	11 182	4802

A jelenlegi kapacitással intézményesen képezhető erdőművelő-fakitermelő ifjúsági és felnőtt szakmunkáslétszám tehát még a felét sem biztosítja az előzetesen jelzett szükségletnek.

Az erdészeti szakmunkásképzés feladatát és célját az 1969. évi VI-os törvény és a végrehajtására kiadott 11/1970. (IV. 2.) MÉM számú utasítás írja elő. A képzési szintet viszont az érvényben levő tantervek és utasítások határozzák meg. Jelenleg az ifjúsági képzésnél az oktató-nevelő munka az 1969-ben ideiglenesen megjelent tanterv és utasítás szerint folyik, ahol a közismereti és szakmai tantárgyak aránya az alábbi:

**Az egyes osztályokban a tantárgyak %-os megoszlása
(3 × 5 hónapos ifjúsági képzés)**

Megnevezés	I.	II.	III.
	osztály		
közismereti tantárgyak	30,3	20,6	17,6
szakmai tantárgyak	45,5	44,1	35,3
szakmai gyakorlatok	24,2	35,3	47,1
Összesen: ...	100,0	100,0	100,0

Ifjúsági szakmunkásképzésünkkel kapcsolatban a gyakorlati szakemberek többször felvetették a közismereti és szakmai tantárgyak arányát, valamint a hároméves képzési időt. Úgy vélik, hogy az erdészeti szakmunkás számára nem szükséges az általános intelligenciát adó közismereti tárgyak ilyen arányú tanítása, illetve rövidebb idő alatt is ki lehetne képezni a gazdálkodási célnak megfelelő szakmunkásokat. A közismereti és szakmai tantárgyak megoszlásával kapcsolatban megállapíthatjuk, hogy az egyre növekvő színvonalú műszaki tárgyak és a gyakorlati ismeretek alapos elsajátításának elengedhetetlen feltétele az alapintelligenciát adó közismereti tantárgyak ilyen arányú tanítása. A művelődésügyi minisztérium ezért írja elő kötelezően a közismereti tantárgyak óraszámát. A képzési időtartamra vonatkozóan részletes számításokat végzett

Maton „A munkaközbeni tapasztalatok vagy a szakmai képzés” című munkájában (Revue Internationale du Travail, Genève 1969). A szerző adatai szerint egy évi iskolai képzés értékének három évi „munkaközben” szerzett gyakorlat felel meg. A képzés és a gyakorlat lehetséges kombinációit — a teljes értékű szakemberré válásig — az alábbiak szerint számította:

Szakmai képzés éve	0	1	2	3	4	5	6
A gyakorlat éve	13	10	7	4	2	1	1

A táblázat adataiból látható, hogy pl. három évi intézményes oktatás után még négy évet kell a gyakorlatban tölteni, amíg teljes értékű szakmunkássá válik a dolgozó.

Maton számításaiból levonhatjuk azt a következtetést, hogy korszerű szakmai és általános műveltséggel rendelkező, szocialista világnézetű szakmunkásokat három évnél rövidebb idő alatt nem lehet képezni. Az 1969-es VI-os törvény által támasztott követelmények is csak úgy elégíthetők ki, ha maximálisan biztosítottak a személyi és tárgyi feltételek.

Személyi feltételek. A tanterv és utasítás jelenleg legnagyobb óraszámban a gépesítés tanítását írja elő. Ezért szakmunkásképző iskoláink vezetőségének legfontosabb káderfejlesztési feladata a gépek kezelését, üzemeltetését hatékonyan oktatni tudó gyakorlati gépésztechnikusok és szakmunkások felvétele. Iskoláink személyi állománya így egyre alkalmasabbá válik a korszerű erdőgazdasági technológiák erő- és munkagépeinek begyakoroltatására is. A szükséges pedagógiai képzettséget és ismereteket szervezett oktatás keretében kapják meg a tanítással foglalkozó erdőmérnökök. Részben megoldott a technikus képzettségű oktatók továbbképzése. Szakmai továbbképzésekre, bemutatókra az utóbbi években rendszeresen meghívják az oktatással foglalkozó kollégákat.

Tárgyi feltételek. A tárgyi feltételek maximális biztosítása elengedhetetlen feltétele a hatékony tanításnak. Ezek közül legfontosabb a szemléltető eszközök beszerzése, a begyakoroltatáshoz szükséges erő- és munkagépek biztosítása. Fontos feladat továbbá az alkalmazási helyek, így a tanműhely kialakítása és korszerű felszerelése, a begyakoroltató területek iskolakörzetben való kialakítása, továbbá a tanüzemek kijelölése.

Szakmunkásképző iskoláink helyzetét reálisan értékelve, legnagyobb nehézséget a tárgyi feltételek hiányos biztosítása jelenti. Iskoláink e téren le vannak maradva a többi szakmunkásiskolától. Az erő- és munkagépek beszerzési lehetősége nem követte a gyakorlati élet műszaki fejlődését, ezért a begyakoroltatásra fordítandó gyakorlati óraszámnak döntő többségét ma még a kézi munka teszi ki.

Szakmunkásiskolák erő- és munkagép állománya (1970. ápr. 1.)

Megnevezés	A beszerzett gép			Új gép az összes gép-állomány %-ában
	Összes	Új	Használt	
Erőgépek	13	—	13	0
Munkagépek	60	14	46	23
Famegmunkálógépek	11	10	1	91
Járművek	11	5	6	45

Szaktanulmányképző iskoláink 1970 közepéig nem rendelkeztek új erőgépekkel és nagyon alacsony volt az üzemszerűen használható munkagépparkállományuk is. *A korszerű oktatáshoz az erőgépekből legalább ötszörösére, a munkagépekből pedig a kétszörösére kellene növelni a gépparkot.*

A tárgyi feltételek hiányainak fokozatos megszüntetése érdekében a MÉM Szakoktatási Felügyelősége 1970 második felében beruházási pótkeretet biztosított iskoláink részére és napirenden tartja a további támogatást is. Az eszközleymaradás nagysága, az oktatóbázisok elengedhetetlen korszerűsítése azonban meghaladja a központi támogatások lehetőségeit. *Szaktanulmányképzésünk színvonalának mielőbbi emelése ezért megkívánja a szakembereket alkalmazó gazdaságok sokoldalú támogatását is.*

A felnőtt szaktanulmányosok intézményes képzése 1000 órás előírással történik. Mint ahogy az ifjúsági tananyag a technikus tananyag rövidített kiadása, hasonlóképpen a felnőtt szaktanulmányos tananyag az ifjúsági tárgyak redukciója. A VI-os törvény végrehajtásaként ezért került felülvizsgálatra az erdőművelő-fakitermelő szakmai szint. A gyakorlati szakemberek széles körű bevonásával készül az új tanterv és útmutatás. A munkának az a legfőbb célja, hogy maximalsan megtanítsa az erdőgazdasági gépek hatékony kezelésére a kikerülő szaktanulmányosokat.

Szaktanulmányosellátottságunk és képzésünk jelenlegi helyzetéből az alábbi főbb következtetések vonhatók le:

1. Az erdő- és fagazdaságok munkasellátottsága — az ipar és a szolgáltató ágazatok gyors fejlődése miatt — az eddiginél lényegesen gyorsabb ütemben romlik. A munkaslétszámcsökkenést gyorsabb ütemű műszaki fejlesztéssel kell ellensúlyozni. Új technikát, technológiát csak akkor szabad bevezetni, ha rendelkezésünkre állnak a szaktanulmányosok.

2. A szaktanulmányosiskolák beiskolázási feladatait közös iskolai és üzemi feladatnak kell tekinteni, széles körű szervezőmunkát kell kifejteni az erdei munkáscsaládok körében. Fel kell tárni és meg kell oldani az ifjú szaktanulmányosok lakás és egyéb jogos szociális igényeit.

3. A tantervek és útmutatások felülvizsgálatával a gyakorlat számára a technikát hatékonyan alkalmazni tudó szaktanulmányosokat kell képezni. Meg kell kezdeni a női betanított munkások (erdőművelés egyes feladatai) kiképzését. Jelentősen növelni kell az intézményekben a gyakorlati foglalkozások hatékonyságát.

4. Biztosítani kell az oktató-nevelő munka tárgyi feltételeit. Korszerűsíteni kell az oktatóbázisokat és meg kell kezdeni a szaktanulmányosok továbbképzését. E cél megvalósításához az oktatási célra rendelkezésre álló központi keretek nem elégségesek. Hatékony támogatás szükséges mind a műszaki fejlesztési alaptól, mind a gazdaságok vállalati alapjaiból.

5. Végül előbb kapcsolatot kell kialakítani az oktató, kutatóbázisok, valamint a gazdaságok között.

A jövő feladatainak részletes elemzése meghaladja e tanulmány kereteit. Úgy érzem, a helyzetfeltárásban felvetett főbb gondolatok érzékeltették azokat a feladatokat, amelyeket a szaktanulmányosképzés hatékonyságának megoldása érdekében — inkább ma, mint holnap — mindnyájunknak a maga területén meg kell tennie.

Г. Варади: ОБЕСПЕЧЕННОСТЬ ЛЕСОХОЗЯЙСТВЕННЫМИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫМИ РАБОЧИМИ И ПОЛОЖЕНИЕ ОБУЧЕНИЯ

Средняя численность рабочих лесхозов и леспромхозов в 1970 г. составляла 42 725 чел., в том числе 66% были постоянными, а 34% временными рабочими. Из постоянных рабочих 27,2% были квалифициро-

ванными, но среди них только 9,2% были лесохозяйственными квалифицированными рабочими. Это соотношение должно быть расширено за счет улучшения возможностей по обучению. В настоящее время подготовка квалифицированных лесохозяйственных рабочих осуществляется в трех центрах. Это ежегодно допускает обучение 140—160 чел. молодых рабочих и 40—60 чел. взрослых рабочих. Лесхозы нуждались бы в гораздо большем числе квалифицированных рабочих. В Венгрии подготовка квалифицированных рабочих продолжается три года, она в основном направлена на эксплуатацию машин, однако, гораздо лучшим снабжением школ машинами эту подготовку необходимо сделать более эффективной.

Váradi, G.: THE SITUATION OF SKILLED FOREST WORKERS TRAINING

The vertically organized state forest and forest industries enterprises engaged 42 725 forest workers in 1970, of which 66 per cent were permanent and 34 per cent seasonal workers. 27.2 per cent of the permanent workers were skilled workers, however skilled forest workers represented only 9.2 per cent of the total. This proportion has to be increased significantly by the extension of training possibilities. At present there are three training centres for forest workers, which provide possibilities for training 140—160 young, and in addition 60 adult persons. State forest enterprises need much more qualified forest workers, than that. In Hungary forest workers training period is at present 3 years long, and the training centres mainly to the handling of forest machines. It is needed, however, to make training more effective by supplying the training centres with more and modern machines.

Az erdőgazdasági szakmunkásképzés új irányai

HANGYÁLTIBOR

A hazai erdőgazdálkodás és fafeldolgozás szerkezetében mélyreható változások tanúi vagyunk az utóbbi években. Ezek a változások mind a fagazdasági ágazat termelési módszereit, mind szervezeti felépítését befolyásolták. A technika rohamos fejlődése és az új gazdaságirányítási rendszer hozta megváltozott közzgazdasági környezet felvetette a vállalati hatáskör jelentős kibővítésének s vele a vállalati felelősség erősítésének szükségességét.

A hatáskör bővítését szolgálta a volt erdőgazdaságok megszüntetése és az integrált fagazdaság szervezeti kialakítása a jelenlegi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságok, Erdő- és Vadgazdaságok, a Parkerdőgazdaság létrehozásával és a faipari vállalatok erősítésével. Ehhez adta meg a munkajogi keretet a Munka Törvénykönyve egyes részeinek módosítása a munkáltatók és munkavállalók közötti egyenlőség megteremtésével, a dolgozókat munkahelyváltoztatás esetén érintő hátrányok eltörlésével. A gazdaságirányítás új rendszerében kidolgozásra és alkalmazásra került számos új jogszabály, a közzgazdasági ösztönzők, fékek, szabályzók egész összehangolt rendszere. Mindezek segítségével megélénkült hazánkban a gazdasági élet, hatékonyabbá vált az irányítás és nőtt a munka termelékenysége. A fejlesztési célokat szolgáló döntések ott születnek, ahol a legtöbbet lehet tenni azok végrehajtásáért. A vállalati önállóság és felelősség érvényesülésével így nem központokból diktált, hanem vállalati, helyi elemzésekkel, számításokkal megalapozott a fejlesztés módja és üteme. Ezzel határozottan erősödött a termelés műszaki-technológiai oldala. Az utóbbi megállapítás érvényes az integrált fagazdaságra is azzal a megjegyzéssel, hogy a tőkés rendszerből, — de a korábbi, központi tervutasításos gazdaságirányítási rendszerből is — a fagazdaság viszonylag nagyobb fokú műszaki-technológiai elmaradást örökölt, ezért a színvonal emelése, a termelés korszerűvé tétele a fagazdaságban viszonylag nagyobb erőfeszítéseket, anyagi és szellemi ráfordításokat igényel. Az erdőgazdasági termelés sajátossága, hogy a főtermék igen hosszú, zömmel sokévtizedes termesztési ciklus elteltével válik hozzáférhetővé, a ráfordítások éves relációban nem tükrözik reálisan a gazdálkodás eredményét.

Másik sajátosság, hogy a munkaműveleteket igen nehéz és rendkívül különböző munkahelyi körülmények között kell végrehajtani. Ez a technológia meg-

választását, az alkalmazott eszközök kiválasztását nagyon megnehezíti és differenciált igényeket támaszt a munkások képzettségét illetően is.

Az integrált fagazdaság töretlen fejlődésének tehát több feltétele van:

1. A *szervezet* adott, és azon alapvető változásokra — előreláthatóan — nem lesz szükség, legfeljebb kisebb, főként vállalaton belüli igazítások várhatók.
2. A *műszaki színvonal*, az alkalmazott gépek és technológiák gyors fejlesztésre szorulnak. A lemaradást e téren úgy hozhatjuk be, ha a legkorszerűbb gépeket, berendezéseket és technológiákat vesszük alapul és azokból tervezzük meg a hazai körülményeinknek leginkább megfelelőket, amelyeket aztán összhangba kell hoznunk a fafeldolgozás fejlesztésével.
3. *Tervszerű és előrelátó munkaerőgazdálkodásra* van szükség. A munkaerőgazdálkodás fogalma — véleményem szerint — nem korlátozódhat a munkások és alkalmazottak létszámának megtervezésére, a várható fluktuáció becslésére, a nyugdíjba menők és egyéb eltávozók helyének betöltésére, hanem magába kell foglalja:
 - a) a termelési feladatokhoz igazított létszám megtervezését, egészséges alkalmazotti és munkáslétszám arányokkal,
 - b) a munkások szakmai tudásfokának jelentős emelésére vonatkozó konkrét tervezést,
 - c) a munkahelyi körülmények jelentős megjavítására vonatkozó terveket,
 - d) a munka jellegének és nehézségi fokának megfelelő, méltányosan — más ágazatokhoz képest is igazságosan — differenciált bérrendszer kialakítását,
 - e) a munkaszervezet korszerűsítésének tervét,
 - f) az anyagi és erkölcsi ösztönzők összehangolt rendszerének kialakítását és alkalmazását,
 - g) az egészséges, optimista jellegű üzemi légkör kialakításához és fejlesztéséhez szükséges tennivalók tervszerű, tudatos meghatározását. Ide tartozik mindenekelőtt a szocialista üzemi demokrácia szervezetének, formájának fejlesztése és tartalmi gazdagítása.

A töretlen fejlődéshez mindezeket a feltételeket együtt és egyidejűleg kell biztosítani, hisz ezek egymással szorosan összefüggnek, kölcsönhatásban vannak.

A felsorolt feltételek közül — a rangsorolás igénye nélkül — szeretnék kiemelni kettőt:

1. A *műszaki színvonal*, az alkalmazott gépek és technológiák gyors fejlesztésre szorulnak.
2. *Tervszerű, előrelátó munkaerőgazdálkodásra és ennek részeként a munkások szakmai tudásfokának jelentős emelésére van szükség.*

Úgy vélem, e két feltétel biztosítása a fagazdaság legsürgősebben megoldandó feladata. A közöttük levő kapcsolat teljesen egyértelmű. Nem lehet elképzelni korszerűen gépesített erdőgazdasági üzemet korszerűen képzett, a gépek üzemeltetésében jártas szakmunkások képzése nélkül.

Magyarországon az erdőben végzett termelő munka igen hosszú időszakon át a falusi lakosság keresetkiegészítő tevékenysége volt. A motorfűrészek megjelenése után (1954-ben) az akkori erdőgazdaságok egyike-másika szervezett 2—3 hetes motorfűrészkezelői tanfolyamokat. Ezt követően már az élet sürgette az erdőgazdasági szakmunkásképzés megindítását, az erdőgazdasági munka szakmáztatását. Ebben a munkában nagy utat tettünk meg rövid másfél évtized alatt. Mintegy 4000 munkaviszonyban álló erdőgazdasági dolgozó tett

eredményes szakmunkásvizsgát s ezen kívül a három szakmunkásképző iskolában közel 1300 tanulókorban levő ifjú szerezte meg ezt a szép szakmát. A felszabadulást követő években kialakított erdőgazdálkodási politika természetesen és helyesen arra a feladatra összpontosított, hogy hazánkat erdőben és fában gazdagítsuk, minél több új erdőt telepítsünk, az elmaradt vágásfelújításokat elvégezzük, a rosszemlékű múlt gazdálkodási bűneinek nyomait, a rontott erdőket átalakítsuk. Ebben a gazdálkodásban a hangsúlyt az erdőművelés jellegű feladatokra helyeztük. A feladatok ilyen súlyozása jutott kifejezésre a szakmunkásképzés módszereiben, az oktatott ismeretek megosztásában is. Ez alatt az időszak alatt jellemzően az erdőművelésben alkalmazható munkagépeket fejlesztettük ki és alakítottuk a mezőgazdaságban alkalmazott erőgépekhez. A fakitermelésben általánossá vált ugyan a motoros láncfűrész alkalmazása, de alig-alig léptünk előbbre a nehéz faanyagmozgatás és szállítás gépesítésében.

A legutóbbi években alkalmunk nyílt megismernedni a kizárólag erdőgazdasági célú gépek széles skálájával, gépsorokkal, amelyeket a fejlettebb országokban alkalmaznak. A Stihl-fűrészeken kívül már több olyan gépet és berendezést vásároltunk, amelyeknek hazai előállítására még nem lehetséges. Emellett egyes hazai gépgyártók is felismerték, hogy az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokban, erdővel rendelkező termelőszövetkezetekben jó vevőkre találnak, ha alkalmazkodni tudnak az erdőgazdasági igényekhez.

Pusztán a szemléletesség kedvéért — a teljesség igénye nélkül — hadd soroljam fel a legutóbbi években megismert gépek egy részét:

Különleges erdőgazdasági rendeltetésű láncfalpas közelítő traktorok, amelyek a közelítésen kívül alkalmasak rakodókon máglyázáshoz, útépitéshez, hegyoldalakon terasz készítéshez; különleges, erdészeti rendeltetésű, összkerék-hajtású csukló traktorok emelőlappal, tolólappal, markoló-rakodóval felszerelve; az eredetileg szőlőműveléshez kialakított „Bolgár” láncfalpas kistraktor, amelyet az erdőgazdasági munkák széles skáláján eredményesen hasznosíthatunk; az ERTI erdőművelő gépsora; hidraulikus markoló-rakodóberendezések (HIAB, FISKAR stb.); markoló-rakodóval, vagy csörlővel felszerelt önfelterhelő és ürítő tehergépkocsik, pótkocsik, utánfutók; közelítő csörlők, kötélpályák; kergezőgépek sora (finn, svéd, hazai); alsórakodói anyagmozgató géprendszerek, manipuláló, osztályozó berendezések; hasítógépek; aprítógépek; tuskókiemelő gépek; erdőgazdasági útépitőgépek stb.

E vázlatos listából is érzékelhető, hogy milyen gyors tempójú az erdőgazdasági termelés műszaki fejlődése. A fagazdaság minden ágazatában, a magtermeléstől a fafeldolgozásig a gépi technológiák gyors kialakulásának és fejlődésének vagyunk tanúi. Ha tehát azt kívánjuk felvázolni, hogyan képzelhetők el az erdőgazdasági szakmunkásképzés új irányai, akkor gondolatainkat mindezekelőtt a termelés gépi technológiáinak fejlődési tendenciáira kell irányítanunk és ezekhez a tendenciákhoz kell igazítanunk a szakmunkásképzés rendszerét és belső tartalmát.

Úgy gondolom, hogy a IV. és V. ötéves tervek időszakában még szükséges lesz megtartani a szakmunkásképzés rendszerében a jelenlegi kettősséget, vagyis azt, hogy az iskolarendszerű oktató-nevelő munka mellett folytassuk a munkaviszonyban álló felnőtt dolgozók tanfolyamos rendszerű szakmunkásképzését. Ilyen tekintetben alapvető változásokra nem kell gondolnunk. *A gyors műszaki fejlődés hatására és érdekében azonban, szerintem, változtatnunk kell a szakmunkásképzés belső tartalmán* mind az iskolai rendszerű, mind a tanfolyamos képzésben.

Ez utóbbi időbeosztását és az oktatott ismeretanyagot is célszerű megrefor-

málni. Véleményem szerint a jelenlegi kétszer három hónapos időtartam és a közéjük iktatott hosszú szünet nem biztosítja a képzés hatékonyságát. Alaposabb kiképzést, és ami a legfontosabb: a munkák jobb begyakoroltatását tenné lehetővé akár egy valamivel rövidebb, de egybefüggően szervezett tanfolyam. A gépi technológiák terjedése és fejlődése, nem utolsósorban azok sokasága már ma felveti azt a gondolatot, hogy a tanfolyamos rendszerű felnőtt szakmunkásképzést szakosítani kellene az élelmiszergazdaságban bevált szakosítás-hoz hasonlóan. Véleményem szerint szét lehetne választani az egyes erdőgazdasági technológiákat négy szakra: erdőművelési és csemetetermelési, erdővédelmi, fakitermelési és felkészítési, valamint faanyagmozgatási szakra. A gépi technológiák fejlődési tendenciái ugyanis szemmel láthatóan ebben a megosztásban rajzolódnak ki. Ennek a szakosodásnak megfelelően kellene összeállítani a szakosított szakmunkásképző tanfolyamok tantervét. Úgy vélem, ilyen szakosított tanfolyam lehetne rövidebb a jelenlegi hathónapos (2×3 hónapos) tanfolyamnál. Ha ezt négy hónaposra terveznénk, az első hónapban el lehetne sajátítani azokat a szakmai, elméleti alapismereteket, amelyek szükségesek az alkalmazott technológiák műértéséhez. A hátralevő három hónapban pedig el lehetne sajátítani az adott szak technológiáihoz kapcsolódó gépészeti alapismereteket, illetve a jártasság fokáig be lehetne gyakoroltatni az alkalmazott gépek kezelését. Szerintem mind a négy szak elméleti és gyakorlati tudnivalóit, az azokhoz kapcsolódó technológiákat és a gépek kezelését elsajátítani, begyakoroltatni kétszer hat hónap alatt sem lehetséges. A szakosított tanfolyamokra való beiskolázásnál differenciált előképzettséget kellene figyelembe venni. Így pl. a faanyagmozgatási szakra tehergépjárművezetői jogosítvánnyal kellene rendelkezni a jelentkezőnek. A többi szakoknál különböző szakmai előképzettséget (a kötelező, erdőgazdaságnál eltöltött munkaviszonyon felül) jelenleg még nem tartok szükségesnek.

Röviden összefoglalva: *a munkaviszonyban állók tanfolyamos rendszerű szakmunkásképzésének iránya csak a szakosított képzés, illetve az eddig erdőművelő-fakitermelő szakmunkásképzést nyert felnőtt dolgozók szakosított továbbképzése lehet.* Ebbe az irányba kényszerít bennünket a technika fejlődésének minden tendenciája.

Az erdőgazdasági szakmunkásképzés másik vonala: a fiatalok iskolarendszerű szakmunkásképzése jelenleg három éves tanulmányi időtartammal folyik. Figyelembe véve a fiatalok (8 általános osztályt végzettek) életkori sajátosságait, valamint azt, hogy szakmunkástanulónak nem a legkiválóbb általános iskolai tanulók jelentkeznek (s ez így lesz még jónéhány évig), ez az időtartam reális és szükséges, nem valószínű, hogy a jövőben rövidíteni lehet. Ebben a képzési rendszerben a szakmai követelményt is másként kell felállítani, hiszen a műszaki fejlődés három év alatt — egyre gyorsuló tempót figyelembevéve — csaknem ugrásszerű. Véleményem szerint az ifjú szakmunkástanulókat olyan szakmai elméleti és műszaki alapismeretekkel kell felvértezni a három év alatt, amely ismeretekre a termelő munkába kapcsolódva ráépíthetik a közben végbement konstrukciós és technológiai változásokat. E követelmény mellett szükségesnek tartom, hogy a szakmunkástanulók begyakorolják a három iskolai év alatt mindazokat a munkafogásokat, amelyek viszonylag maradandók, lassabban változóak és azoknak az alapgépeknek a kezelését, üzemeltetését, amelyek szerkezeti felépítése, konstrukciója tekintetében csak kisebb változtatásokra, tökéletesítésekre számíthatunk.

Ezek között előtérbe helyezem a hidraulikus és a pneumatikus erőátviteli rendszerek alapos megismerését, mert a fejlődés a mechanikus erőátvitellel szemben ezeknek mutat zöld utat.

A hidraulikus és pneumatikus erőátviteli rendszerek távvezérlése, vagy egyszerre több ilyen rendszer egy ember által való vezérlése is sokkal inkább elképzelhető, mint ugyanez a mechanikus erőátviteli rendszerek vezérlésében.

Arról az igényről lemondanék, hogy a szakmunkásképző iskolában tanulmányaikat befejező ifjú szakmunkások az éppen aktuális legkorszerűbb gépek üzemeltetésében, kezelésében gyakorlattal rendelkezzenek, de arról már nem, hogy képesek legyenek e gépek működési elvei megértésére is és az iskolában szerzett ismereteik alapján rövid idő alatt az éppen legkorszerűbbnek elismert gépek kezelését is elsajátítsák (szükség esetén továbbképző tanfolyamokon).

Röviden összefoglalva: az iskolarendszerű erdőgazdasági szakmunkásképzés új iránya olyan — enciklopédikus mélységű — erdészeti szakmai elméleti ismeretanyag elsajátíttatása, amely lehetővé teszi az egyre fejlődő termelési technológiák miértjének megértését és *olyan magasszintű gépészképzés, amelynek során a tanulók jártasságot szereznek azoknak az erdőgazdasági gépeknek és gépi berendezéseknek a kezelésében és üzemeltetésében, amelyek a termelésben viszonylag hosszabb időszakon át „életképesek”, és képességet szereznek arra is, hogy a gyorsabban fejlődő, tökéletesedő gépek és berendezések működési elvét megértve már a termelő munka közben (esetleg továbbképző tanfolyamokon) azokat is birtokba vegyék.*

A közelmúltban alkalmam volt betekinteni a lengyelországi erdőgazdasági szakmunkásképzés problémáiba. Ott jelenleg két éves időtartammal képezik ugyancsak erdőművelés-centrikus tartalommal az ifjú szakmunkásokat. Az erdészeti és faipari minisztérium illetékes osztályvezetője arról tájékoztatott, hogy ezzel a gyakorlattal már az idén szakítani kívánnak. Elkészítették a hároméves oktatás tantervét úgy, hogy az eddigi erdészeti szakmunkás elnevezést is „erdőgazdasági gépkezelő szakmunkás”-ra változtatva sokkal nagyobb figyelmet és időt fordítanak az alkalmazott gépek és berendezések szakszerű üzemeltetéséhez szükséges gépészeti elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátíttatására.

Az eddigiekben az erdőgazdasági termelési folyamatok fejlődési tendenciáiról és azokkal összefüggésben az erdőgazdasági szakmunkásképzés új irányairól volt szó. Új irányzatok ezek, ezért lehet vitatni őket. Bízom abban, hogy egy termékeny vita eredményeként ezt a nemes ügyet előbbre lehet vinni.

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium felelős vezetői és munkatársai — eddigi tapasztalatom szerint — nem csak óhajtják az előbbre haladást ebben a témában, hanem a lehetőséghez mérten támogatják és elő is segítik azt. Sajnos, a legjobbindulatú szándék és jóakarát sem elégséges ahhoz, hogy viszonylag nagyfokú elmaradásunkat az erdőgazdasági szakmunkásképzésben felszámoljuk s kibontakoztassuk az új irányzatot. Ezt csak igen komoly anyagi áldozatok árán tartom lehetségesnek. Jelenleg működő szakmunkásképző iskoláink ugyanis az élet, a fejlődés követelte oktatási feltételeknek csak a töredékével rendelkeznek. Az erdőgazdasági szakmunkásképzés felvázolt új irányainak megvalósításához korszerűen felszerelt iskolákra és azokban korszerű szemlélettel, magasfokú pedagógiai ismeretekkel és gyakorlattal rendelkező nevelőkre van szükség. Vajon mindezen feltételekből mi az, amit iskoláink magukénak tudhatnak? Már pedig a magyar erdészeti társadalomnak is létkérdése, hogy ezeket a feltételeket a szakmunkásképzéshez biztosítsuk. Enélkül siralmas jövő elé tekintünk, jelenlegi műszaki lemaradásunk fokozódhat s végül is képtelenek leszünk megfelelni a társadalom támasztotta igényeknek, amelyek a legfőbb kincs, az életet adó és regeneráló erdő sáfáira hárulnak. Ezért — úgy vélem — nem alaptalan és nem indokolatlan Egyesületünk lapjának, Az Erdőnek az az elhatározása, hogy az erdészeti szakoktatás — s ezen belül a szakmunkásképzés — problematikájának egy külön számot szentelt. Olvasóink

meggyőződhetnek arról, hogy égető, élő problémákkal állunk itt szemben, amelyek megoldásán fáradozni az egész magyar társadalom s a jövő generációk egészsége érdekében álló, valamennyiünket terhelő kötelesség.

Т. Хандьял: НОВЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ В ПОДГОТОВКЕ ЛЕСОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ РАБОЧИХ

Под влиянием быстрого технического прогресса нам приходится изменить систему подготовки квалифицированных рабочих, как курсовую, так и школьную. Курсы рабочих, находящихся в трудовом отношении, продолжающиеся 2×3 месяца, было бы целесообразным преобразовать в курсы, продолжающиеся 1×4 месяца и разделить на четыре специальности: по лесовыращиванию и выращиванию саженцев, по защите леса, по лесозаготовке и по перевозке древесины. У последней специальности необходимо предварительно требовать шоферской квалификации. В школьном обучении необходимо распространиться на такие энциклопедические знания, которыми можно создать основания для понимания технологий и для механизаторского навыка, который дает подготовку и к овладению новыми машинами.

Hangyál, T.: NEW TENDENCIES IN THE TRAINING OF SKILLED FOREST WORKERS

Rapid technical development necessitates both the seasonal and the full-time forest training courses to be improved, as well. Training system of the adult workers, which provides at present two 3-month courses, would be advisable to change for a single 4-month course, divided into four special courses, namely for silviculture and seedling production, for forest protection, logging and finally for timber transport. For the latter course it would be desirable to have candidates, who are qualified truck drivers. In the 3-year, full-time training of the youth an encyclopedical knowledge for understanding the technologies of forest works and a general knowledge in machinery should be given the students to enable them to learn the handling of forest machines.

Betanított-munkás képzés a fagazdaságban

VARGA BÉLA

Politikai célkitűzéseink és a tudományos technikai forradalom egyre gyorsuló világjelensége a hatékonyság növelésének minden eddiginél nagyobb mértékét és ütemét követeli meg minden területen. Igen, minden területen! Legyünk őszinték. Mi érdeszek olykor-olykor hajlamosak vagyunk hinni, hogy munkánk speciális jellege tompítja valamelyest a fejlesztés társadalmi igényét és csökkenti lehetőségeit. Mintha nehéz terepeinken a gyorsuló idő is bukdácsolna néha és mostoha munkakörülményeinket a tudomány és technika sem lenne képes elviselni. Sok objektív tényező között egy kicsit ez a hit is oka, hogy a műszaki fejlesztés vontatottan halad, hogy termelési feladatunk jelentős hányadát szakképzetlen munkások hadával hajtjuk végre.

Valóban megoldhatatlan technikai problémák előtt állunk? Aligha. Hiszen egyre több olyan műszaki és technológiai újdonságról van tudomásunk, amelyek egyáltalán nem, vagy csak elvétve alkalmazunk az üzemi gyakorlatban. Vagy talán túlságosan szegények vagyunk? Akkor jobban kellene takarékoskodnunk — elsősorban az egyre dráguló munkaerővel.

Sajnos, hiába keresünk kérdéseinkre felmentő feleletet. Be kell ismernünk, hogy ránk is nagyon vonatkozik az egyre szélesebb körben elismert felismerés: *manapság a műszaki és gazdasági fejlődés ütemét számottevően a különböző szinten dolgozó emberek képzettsége határozza meg.*

Nem lehet eléggé hangsúlyozni elmaradottságunkat ezen a téren, de azért már csaknem minden szinten észlelhető némi biztató kezdeményezés és előrehaladás is.

Gazdasági vezetőink ezekben az években az új közgazdasági környezetben az élet iskolájának intenzív tanfolyamán tanulnak. A következő lecke kétségtelenül az lesz, hogy a jövő — legalább a közeljövő! — érdekében milyen mértékben tudnak és mernek a műszaki színvonal emelése érdekében okos kockázatot és áldozatot vállalni — ha szükséges, még az annyira csábító pillanatnyi siker rovására is.

A szakma vezérkarának a továbbképzése is megindult szervezett formában. A Mérnöktoábbképző Intézet tevékenysége különösen hasznos lehet a mi területünkön, hiszen munkánk jellege, üzemünk területi elhelyezkedése. mérnökeink körét elvonja a társadalmi élet serkentő sodrától és megfosztja a hatékony önképzés lehetőségétől. Remélem, nagymúltú egyetemünk hagyományaihoz méltóan fogja megoldani ezt a feladatot is, és fiatal mérnökeinket is korszerű tudással felvértezve engedi ki kapuján.

A középkáder képzéssel már több a gondunk. Lehet, hogy hamarosan elülnek a szakközépiskolák körül gyűrűző hullámok, de az biztos, hogy nem lesz könnyű a zökkenőmentes átmenetet megteremteni.

A szakmunkásképzés is lényegében intézményesen megoldott kérdés. Elvben a továbbképzés lehetősége is adott. Más kérdés, hogy mennyire adottak intézeteinkben a korszerű képzés feltételei?

De vajon elegendő-e mindez?

Gyakran hangoztatjuk, hogy gazdálkodásunk mindinkább ipari jellegűvé válik. Nos, a fejlett ipari országokban a munkásoknak csupán 10—15⁰/₀-a szakképzetlen. Ágazatunkban a szakmunkások aránya éri el körülbelül ezt a szintet! Tudom, durva a hasonlat, de durva és elgondolkoztató a különbség is.

Arra, hogy szakmunkásaink számát rövid időn belül számottevően emeljük, nem sok reményünk lehet. De hogyan lehet olyan területen gyors technikai fejlődést várni, ahol a munkásoknak több mint 80⁰/₀-a elemi képesítéssel sem rendelkezik? Nincs más választásunk: minden áron növelnünk kell dolgozó kollektívánk legszélesebb rétegének általános és műszaki intelligenciáját. A sürgető tények közül említsünk meg néhányat:

- Társadalmi rendszerünk lényegéből fakadó elemi kötelességünk, hogy a tisztességesen dolgozó, önhibájukon kívül az átlagnál jóval kevesebb anyagi és szellemi javakkal rendelkező munkatársainkat segítsük a felemelkedés útján.
- Az anyagi és kulturális igények rohamos növekedése és az általános konjunkturális lehetőségek miatt az igénytelen, alkalmi munkavállalók száma rövid időn belül lényegesen csökken.
- Mivel rendkívül széles rétegről van szó, itt néhány százalékos szint-emelés („szellemi beruházás”) is jelentős anyagi erővé válik.
- A fagazdaság zárt termelési ciklusának egyre szembetűnőbb szűk keresztmetszetei a „simább” ágazatok vagy műveletek fejlesztését is fékezik. A legtöbb esetben ilyenkor a rövidebb, gyors „célképzés” a megoldás előfeltétele.
- A képesítéssel nem rendelkező munkásnak a legegyszerűbb képzés is társadalmi rangot jelent, önbizalmat ad, felébreszti a szakma iránti érdeklődését és fokozza a munkahelyéhez való ragaszkodását.
- Sajnos az is tény, hogy az erdőben dolgozó munkásaink nagy része — bár-hogy hadakozunk ellene — a nemcsak fizikai erőt, szorgalmat és rutint igénylő műveleteket is sokszor állandó felügyelet és irányítás nélkül kénytelen végezni.

A szélesebb tömegeket érintő, alacsonyabb szintű szakképzés intézményes felkarolására még csak most került sor nálunk a betanított munkások képzését szabályozó 13/1970. (V. 9.) MÉM sz. rendelet megjelenésével, de az igény már jóval korábban a kényszer erejével jelentkezett. Annnyira, hogy — bár a hivatalos képzés most kezdődött el — talán nem teljesen haszontalan dolog a betanított munkások képzésének a múltjáról is ejteni néhány szót.

Az egységes irányítás hiánya és a rendkívül változatos helyi körülmények,

lehetőségek és szubjektív tényezők miatt, megbízható országos áttekintésre sajnos nincsen lehetőség. Legyen szabad hát személyes tapasztalataimra támaszkodva a volt Mátrai Állami Erdőgazdaság gyakorlatából felelevenített egy-két példát.

Az első erőpróba kétségtelenül a fakitermelés gépesítése volt. Az erdőgazdaság akkori vezetői időben felismerték a fejlesztés egyetlen lehetséges irányát. De hogyan lehetett volna megoldani a mai mértékkel mérve is elismerésre méltóan gyors áttérést az „ólfa vágásról” a gépi fakitermelésre, a munkások eredményes *betanítása* nélkül. Emlékezzünk csak rá, mennyi visszahúzó erő volt akkor is. A motorfűrészek bizony nem a mai műszaki jellemzőkkel rendelkeztek. A kézi termelés olcsóbb, szervezése lényegesen egyszerűbb volt. Még az 1950-es évek végén is hányan tamáskodtak! És azok az „egyszerű” favágók, akiknek a munkája korábban az alárendelt primitív munka szimbóluma volt, azóta megmutatták, hogyan válik teremtő anyagi erővé kérges kezükben az a szakismeret, amit az első házi tanfolyamokon elsajátítottak. Közülük kerültek ki később kiváló dolgozóink, azóta is ők a műszaki fejlesztés biztos bázisai és ma is ők jelentik megbízható törzsgárdánk gerincét. A közben beinduló szakmunkásképző iskolák nem győzték kielégíteni a gyakorlat igényeit. Újabb és újabb tanfolyamokon kellett, és bizonyos megszorításokkal még ma is kell, — bárhogyan is neveztük, vagy nevezük őket — *motorfűrészkezelő betanított munkásokat* képeznünk.

A következő nehéz feladat elé 1960-ban az erdőművelés új elszámolási rendje állított bennünket. A gazdaságosság kérdése különös, akkor még egészen szokatlan hangsúlyt kapott. Ugyanakkor a munkásbázis rohamosan csökkenni kezdett. A munka elkerülhetetlen korszerűsítésére irányuló törekvéseink első kudarcai hamar megtanítottak rá bennünket, hogy a még oly jó elképzelés, a legjobb eszköz és technológia is csak megfelelően képzett munkások kezében jelent igazán segítséget.

Eleinte erősebb, munkabíróbb, korábbi munkájuk révén képzetesebb és fogékonyabb férfiak munkába állításától vártuk a megoldást, asszonyok és gyerekek helyett. Nem ment. És mint később kiderült, nemcsak a kisebb kereseti lehetőségek miatt!

Különösen két területen volt akkor fontos az előrelépés: az állománynevelés és a kemizálás terén. A legújabb kutatási eredmények és 15 év tapasztalatai meggyőzték arról, hogy állománynevelésünk gyakorlatában gyökeres változtatásra volt szükség.

A fejlesztés irányát világosan láttuk. Sok-sok munkával el is értük, hogy egy-két helyen, a legjobb műszakiak közvetlen irányításával kedvünk szerint folyt a munka. Egy-két helyen. De évenként 3—4 ezer hektáron végeztünk nevelővágást!

A kemizálásban rejlő lehetőségeket is igyekeztünk mielőbb kihasználni. De kisparscellás kísérleteink meglepően jó eredményeit nem ritkán követte kár, vagy keserű kiábrándulás az üzemi alkalmazás után.

Jelentős változást csak akkor értünk el, amikor elkezdtük a *tisztító és vegyszerező betanított munkások* képzését. Mátraházán, kellemes környezetben tartottuk meg a 6—8 napos, bentlakásos tanfolyamokat. A képzési idő felét a szükséges elméleti ismeretek elsajátítására szántuk, majd a begyakoroltatás következett.

A tanfolyam elvégzésekor a dolgozók igazolást kaptak arról, hogy a vállalat betanított munkásnak tekinti őket és ha munkájukat a tanfolyamon tanultaknak megfelelően, kifogástalanul végzik, 10% bérpótlékot kaphatnak.

Az eredmény sok-sok kellemes meglepetése közül csak néhányat sorolok itt fel:

- A beiskolázás könnyebb volt, mint reméltük. Két év alatt 135 férfi betanított munkást tudtunk az erdőművelésben a termelés fejlesztésének szolgálatába állítani. Akadt közöttük pályát kereső kezdő fiatal és egészségesebb körülmények után vágyó bányász, aki segédmunkásnak sohasem jött volna hozzánk. A legtöbben a nehezebb erdei munkában már megfáradt, régi dolgozóink közül kerültek ki, akik mellesleg ezúton jutottak nagyon is megérdemelt erkölcsi és némi anyagi megbecsüléshez is.
- A kiképzett munkások jelentős hányada stabilizálódott az ágazatnál.
- Munkábalépésük szembetűnő változást eredményezett az erdőnevelés terén. Szinte egyik napról a másikra elfelejtettük a korábbi gyakorlat nem kívánt elemeit és azóta közel tízezer hektáron végeztek úgyszólván maguktól olyan tisztítást, amit ma is korszerűnek tart a haladó szakvélemény.
- A kemizálást is segítettek kiemelni a kisparcelláról. A gyomirtó vegyszereket — különösen az arboricideket — olyan szakértelemmel kezelték, mint a hagyományos szerszámaikat. Nem kis mértékben köszönhető nekik, hogy volt olyan esztendő, amikor a hazai erdőkben felhasznált vegyszereknek a fele a Mátrában fogyott el, és hogy ma már egyik-másik területen a vegyszerezés hagyományos nagyüzemi módszernek számít.
- Mivel „főhivatású” erdőművelő munkások voltak, joggal tartottak igényt állandó munkaalkalomra. Ez arra kényszerített bennünket, hogy csökkentjük a munkánk idény-jellegét és a további fejlesztésnek is utat törő eljárásokat és munkaszervezési megoldásokat keressünk.

Nem becsülöm le a felsoroltakat — hiszen végső soron az volt a cél —, de számomra a legtöbbit mégis az a hálás érdeklődés jelentette, ahogyan ezek az emberek az oktatást fogadták, az a hatás, amit a rövid tanfolyam gyakorolt rájuk és a munkához való viszonyukra, és az a törekvés, ahogyan *akarták* hasznosítani a szerzett ismereteket.

Azóta sok minden történt. Új szervezetben, a fagazdaság keretein belül kell a népgazdaság elvárásainak „magasabb szinten” eleget tennünk. A nagyobb követelményekhez illő lehetőségeket a beanított munkások képzésével, a MÉM a Szakmunkásképző Iskolákon keresztül biztosítja.

Az első lépéseket megtettük az új típusú szakképzés területén. 1970. november 16-án „kísérleti jelleggel” indult az ERDÉRT Vállalat szervezésében a Mátrafüredi Erdőgazdasági Szakmunkásképző Intézet felügyelete alatt az első „Faipari szerszámélező” betanított munkást képző tanfolyam, 328 órás kísérleti tanterv és tananyag alapján. Ugyancsak kísérleti jelleggel folyik ideiglenes használatra engedélyezett tanterv alapján a Karcagi Mezőgazdasági Szakközépiskolában a 220 órás erdészeti növényvédő betanított munkás tanfolyam — szintén a Mátrafüredi Intézet felügyelete alatt.

Szakmunkásaink jelentős része a fakitermelésben dolgozik és fog dolgozni, amíg bírja. Sok kényes szakmunkánk pedig egyelőre alkalmi segédmunkásokra vár.

Kétségtelen, hogy az erdőgazdasági üzemben a munkahelyek szórtsága és sok munka idényjellege fékezi a specializálódás kiterjedését. De csak fékezi. A gazdasági kényszer viszont annyira sürget, hogy nem sokáig tudunk kitérni előle. Ezért: legfőbb feladataink közé kell sorolnunk a beiskolázást; sürgősen ki kell dolgozni a korszerű, gyakorlatias, a továbbfejlődést is jól megalapozó tananyagot; tanintézeteinket — a gazdaságos és magas színvonalú képzés ér-

dekében — mielőbb alkalmassá kell tenni arra, hogy a képzést teljes mértékben magukra vállalhassák.

Nem tartozik ugyan szorosan a témához, de nem zárna a kör, ha az alsó szintű szakképzésről szólóan nem érintenénk még egy kérdést. A legtökéletesebben megoldott intézményes képzés mellett is még hosszú évekig nagyon sok olyan munkásunk lesz, akit nem küldhetünk el hosszabb tanfolyamra, de napról napra kényes, fontos munkát bízunk rájuk. Elsősorban háztartást is vezető, szorgalmas női dolgozóinkra gondolok. Az ő munkájuk is fontos része termelő, fejlesztő tevékenységünknek. Nem szabad megfélemleni arról sem, hogy közülük is időben kioktassuk rövidebb helyi tanfolyamokon a legjobbakat az újabb és újabb ismeretekre és eljárásokra, és ha bizonyítványt nem is adhatunk nekik, ne fukarkodjunk velük szemben se a nagyon megérdemelt erkölcsi és anyagi elismeréssel.

Összefoglalóan: A rohamos műszaki fejlesztés előtt a fagazdaságban is szélesebbre kell tárni az eddigieknél a kapukat. *A haladás legerősebb fékje a kellő szakképzettség hiánya.* A munkásainknak csak kis hányada rendelkezik szakképzettséggel. Alapvető feladat tehát a legszélesebb réteg képzettségének az emelése is. Az elmúlt 10 évben csak biztató kezdeményezések voltak. Az intézményes képzés hiányzott. Ma már rendelet szabályozza a betanított munkások képzését, ez azonban csak a kezdet. Sok nehéz problémát kell megoldanunk ezen a téren adósságaink felszámolására.

B. Varga: ПОДГОТОВКА ОБУЧЕННЫХ РАБОЧИХ В ДРЕВЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Malo u nas nadjezdy na to, chto by za korotkiy promezutok vremeni povysity chislo kvalificirovannykh rabochikh, potomu neobkhodimo sposobstvovat' podgotovke kvalificirovannykh rabochikh bolee nizkogo urovnya, imenno peredpodgotovke rabochikh v kvalificirovannykh rabochikh. V Matrinском лесхозе это имело значительное прошлое. После десятилетнего обнадеживающего начала в 1970 г. постановлением министра урегулирована подготовка обученных рабочих. Важно, чтобы это приняло более широкий размах.

Varga, B.: TRAINING OF SEMI-SKILLED FOREST WORKERS

We have not much hope to increase the number of our skilled forest workers in a short time. Therefore a lower grade of vocational training, the training of semi-skilled workers is to be promoted. This form of training has a rather long past in the State Forest Enterprise of Mátra. After the encouraging 10-year long start, a government decree regulated the training of semi-skilled workers in 1970. The realization of this decree should be given more impetus.

Gondolatok a fagazdasági szakember-képzésről

F I L A J Ó Z S E F

Az anyagi javak termelésében a társadalmi igények és a termelés színvonala folyamatosan szoros kölcsönhatásban van egymással. Ha adott időben a kölcsönhatás ereje „önerőből” nem képes egyensúlyt tartani, ellentmondás keletkezik, amit céltudatos „többlet”-erőfeszítéssel lehet megszüntetni.

Fagazdaságunk ma ilyen helyzetbe került. A fatermék iránti társadalmi igény mennyiségben s minőségben több, mint amennyit és amelyet az alkalmazott módon a rendelkezésre álló termelőerővel (köztük az emberrel) termelünk. Az e téren megbomlott egyensúlyt kell célravezetőbb termelés-műszaki fejlesztéssel helyreállítani és folyamatosan, tartósan fenntartani.

A fagazdaság termelés-műszaki fejlesztésének mai feladata tartalmában más mint korábban volt. A tartalmi változás lényegét a régi és mai termelési célkitűzések és körülmények eltéréseinek elemzésével tisztázhatjuk.

Húsz évig a faipar nélküli erdőgazdálkodásnak az volt a feladata, hogy a népgazdaság anyagi áldozatkészségét az élőfakészlet mennyiségi növelésére, szerkezeti megváltoztatására hasznosítsa. Közel megkétszereztük az élőfakész-

letet és az évi fahozadékot. Ez a mennyiség-növelési, részben minőség-javító feladat a hagyományos, nagyrészt kézi termelési eszközökkel, bővebben rendelkezésre álló szak- és alkalmi munkaerővel megvalósítható volt. A feladathoz szükséges felkészültség, irányító, szervező szakember már korábban is rendelkezésre állt, illetve folyamatosan biztosítható volt. Ugyanígy rendelkezésünkre állt a szükséges számú földműveléshez, egyszerű erdei munkához, kézi földművelő és fatermelő eszközökhöz értő fizikai dolgozói létszám is. A fejlesztési teendőket ez időben alaposabb fatermesztéstani, munkaszervezési ismeretek, a korábbinál mennyiségileg nagyobb mértékek alkalmazása jelentette.

Termelési nehézségeink a társadalom szerkezetének előnyös változásaival, a szocialista életkörülmények kialakításával arányosan, illetve ma már progresszíven növekednek, mert a termelési eszközeinket, termelési technológiánkat, munkaszervezési módszereinket az elmúlt évtizedekben alig változtattuk, illetve e téren a szükséges mértékben nem korszerűsítettük.

Az eddigi eredményeinkre épül az erdőgazdálkodást és elsődleges fafeldolgozást is magában foglaló fagazdasági szervezet jövőbeli termelési feladata. A lehetőség mértékéig ki kell termelnünk, fel kell dolgoznunk az 1950. évihez viszonyítva kétszeres mennyiségű fatömeget; s az elért színvonalon és dinamikával, de eredményességben hatékonyabban kell az élőfatermesztést bővíteni. Ha figyelembe vesszük, hogy a korszerűtlen termelési módszereink miatt korábbi, egysíkúbb feladatainkban is elmaradtunk a lehetőségeinktől, érzékelhető, hogy a mennyiségileg több, szerkezetében bonyolultabb, összetettebb feladatot csak ennek megfelelő tartalmú műszaki-fejlesztési koncepcióval valósíthatjuk meg. Súlyosbítja a helyzetet, hogy a felismert fejlesztéshez új eszközökre, technológiákra, termelési szervezetre stb. van szükség. A két időszak közötti fejlesztési programok között az alapvető különbség abban van, hogy amíg korábban a program végrehajtásához szükséges ember *elegendő ismeretanyaggal* és létszámmal rendelkezésre állt, addig a mai fejlesztési programokhoz, annak bonyolultabb tartalma miatt olyan ismeretanyagra van szüksége a feladathoz mérten aránytalanul kevesebb számú irányító, szervező és végrehajtó embereknek, amit még ezután kell megtanulniok. Érzékelhető, hogy a ma és a jövő műszaki-fejlesztési feladata folyamatának minden fázisában az ember a központi elem, aki aszerint, hogy a fejlesztési-termelési folyamatból reá eső részt mennyire érti és képes elvégezni, a termelés-fejlesztés hatékonyságát meghatározza.

Az embernek, mint a fejlesztés végrehajtójának, képességeit megfelelő szak-képesséssel lehet kifejleszteni.

Közismert, hogy fagazdaságunk termelés-bővítésének egyik alap-problémája a munkaerőhelyzet. Munkaerő helyzetünk szoros összefüggésben van a mezőgazdaság munkaerő helyzetével, mert utánpótlási bázisunk azonos.

Évtizedes állandó irányzat világviszonylatban is az, hogy a munkaerő a mezőgazdaságból kiáramlik. A mezőgazdasági keresők száma szoros kapcsolatban van a nemzetgazdaság fejlettségével, az 1 főre eső nemzeti jövedelemmel. A nemzetközi összehasonlítás alapján 1985-re hazánk nemzeti jövedelem termelésének szerkezetében, a teljes mezőgazdaságot (benne az erdészetet) figyelembevételével, 11–12%-os kereső arány tartozik. A csökkenést az okozza, hogy a technikai haladás meg nem állítható folyamat.

A mezőgazdaság létszámalakulásának képét az 1. táblázat mutatja.

Számítások szerint a kiesés alkalmi, női munkaerővel nem pótolható.

Az erdészet helyzete ezen belül súlyosabb, mert egyes ágazatainak munkafeltételei rosszabbak a mezőgazdaság munkakörülményeinél (2. táblázat).

1. táblázat

	Kereső lét- számcsökkenés	Ifjúsági mun- kába lépés	Csökkenés
	ezer fő		
1971—75 évek között	—150	+129	— 21
1976—80 évek között	—150	+117	— 33
1980—85 évek között	—170	+ 57	—113

2. táblázat

Igen nehéz munka, rossz munkakörülmények, utánpótlás már ma sincs	Közepes nehézségű munka, mezőgazdasággal azonos munkakörülmények	Egyéb ágazatokhoz hasonlítva jobb munkakörülmények
Az összes foglalkoztatottak %-a		
Erdőművelésben (hegyvidéki kézi talaj előkészítés stb.) 11,6	26,5	—
Fahasználatban 27,5		
Fogatüzem 6,1		
Fagyártmány 6,8		
Melléküzem	4,2	
Gazd. ált.	7,4	
Beruházás		3,1
Erdei vasút		6,8
Műhelyek, gépek		
Összes 52,0	38,1	9,9 = 100%

Ha összes feladatainkból kiemeljük a fahasználatot, munkaerő helyzetünket és feladatainkat e téren elemezzük, az összehasonlító arányaink (3. táblázat).

3. táblázat

	Egység	1950	1960	1970	1975
		év			
Bruttó fakitermelés .	1000 m ³	2 640	3 079	4 378	4820
Nettó fakitermelés .	1000 m ³	2 329	2 787	3 655	4015
Vastagfa kitermelés	1000 m ³	1 793	2 315	3 368	3700
Létszám (rendelkezésre áll)	fő	16 237	12 424	10 482	8500
1 m ³ vastagfára eső óra szükséglet munka fedezet ...			15,3	7,46	4,83

Ahhoz, hogy 5 év alatt 10⁰/₀-kal növelt fatömeget, 19⁰/₀-kal csökkent létszámmal végrehajthassuk, a termelékenységnek a következőképpen kell alakulnia:

1960	100 ⁰ / ₀
1965	134 ⁰ / ₀
1970	207 ⁰ / ₀
1975	317 ⁰ / ₀

Ez csak úgy lehetséges, ha a fakitermelés gépesítettségét a 4. táblázat szerint növeljük.

	Gépesítettség mértéke %-ban	
	1970. évi tény	1975. évi tervezett
Fakitermelés	92	96
Közelítés.....	18	45
Kiszállítás	80	95
Szállítás	100	100
Rakodás	11	70
Kérgezés	18	85

Megjegyezzük, hogy a fakitermelési technológián belül a „szálfás” termelést a mai 1,7⁰/₀-ról, az összes fatömeg 37,6⁰/₀-ára kell korszerű technikai eszközökkel alkalmazni.

Számításaink szerint ahhoz, hogy a létszámcsökkenéssel egyidejűleg mennyiségileg növekvő fakitermelést végrehajthassuk, a nettó értékben 483 millió Ft-ot érő gépparkunkat 5 év alatt 353 millió Ft értékű géppel bővíteni kell. Közben a meglévő gépparkból mintegy 330 millió Ft értékű gépet — azok elhasználandó állapota, korszerűtlen konstrukciója miatt — ki kell cserélni. A IV. ötéves terv időszakában a fakitermelési lehetőség — egyszersmind kötelezettség — teljesítéséhez „a szinttartó” 330 millió Ft gépbeszerzéssel együtt, 683 millió Ft értékű gépet kell vásároljunk, illetve 836 millió Ft értékű gépparkot kell hatékonyan üzemeltetnünk, szakszerűen karbantartanunk.

A fagazdaság teendőinek köréből az előző néhány számadattal — az egyik alaptévékenységnek — a feladatok összességén belül 25—27⁰/₀-ot kitevő fakitermelésnek a helyzetét jellemeztem. Az élőfa-termesztés, fafeldolgozás terén megoldandó feladatok sem egyszerűbbek, könnyebbek. Ezekben az ágazatokban is az a jellemző, hogy csökkenő létszámmal, az eddiginél mennyiségileg több, minőségileg jelentősebb, szakismeretigényesebb termelési feladatot kell teljesíteni.

Ha létszámcsökkenésünk évi aránya az eddigi évi csökkenési ütemet nem haladja meg, 1975-re az elsődleges fafeldolgozással együtt a mai mintegy 45 ezer fővel szemben 38 ezer fizikai dolgozóra számíthatunk. Ebből a létszám-ból számításom szerint mintegy 9000—10 000 fő olyan erdőgazdasági szakmunkásra van szükség, akik az erdő- és fagazdaságok vertikális termelésében alkalmazott gépek üzemeltetésére, ezekkel jó minőségi munka elvégzésére képesek. Ezt a szakmunkás létszámot kell kiegészítse mintegy 20 000 fős betanított szakmunkás létszám és mintegy 8000 fő segédmunkás.

A munkaerőért folyó ágazati versenyben sok feltételt kell ahhoz teljesítenünk, hogy létszámhelyzetünk ne legyen rosszabb az előirányozottnál. Közismert, hogy ma szinte alig van fiatal fizikai dolgozó. Egy „próbateres” felmérés szerint az erdő- és fagazdaságokban ma foglalkoztatott fizikai dolgozónak 19⁰/₀-a 30 éven aluli, 34⁰/₀-a 31—40 év közötti, 29⁰/₀-a 41—50 év közötti és 18⁰/₀-a 51 éven felüli.

Adott szakma vitalitását, fejlődőképességét az határozza meg, hogy a népgazdaságon belül milyen fejlesztési célokat kell megvalósítania. Ez a szerep és cél határozza meg a dolgozók társadalmi megbecsülését és ennek révén a vonzást erejét. A szakmán belül a különböző szinteken dolgozó rétegek ambícióját, aktivitását az befolyásolja, hogy munkaterületükön az erkölcsi és anyagi érvényesülés lehetőségei milyenek.

Bár a beavatottak előtt közismert, de társadalmi méretekben kevésbé, hogy a népgazdaságon belül az erdő- és fagazdálkodás előtt a távlati tervek szerint

is van fejlődési lehetőség. Ezek a tervek erdőterület-növekedést, fafeldolgozóipar fejlesztést és a termelési módszereket illetően jelentős termelés-technikai fejlesztést irányoznak elő. Az erdő- és fagazdálkodás mai, periférikus helyzete miatt mégsem vonzó munkaterület a fiatalság számára. A munkakörülmények nehézségi foka, a kereseti egyenlőtlenség, a technikai ellátottság alacsony színvonala, egyes dolgozó rétegeknek alacsony jövedelmi szintje és a szakma általános társadalmi megbecsülési szintje okozza ezt. A termelési és munkakörülményeket illető tényleges hátrányoknak a vállalatok által történő megszüntetése mellett, az ágazat jelentőségével, népgazdasági célokkal reálisan számoló propaganda volna szükséges, elsősorban a fiatalság körében, szakmánk népszerűsítése céljából. Ez az aktívabb propaganda az ágazat népgazdasági jelentőségét, mai és jövőbeli lehetőségeit, a termelés-technikai fejlesztésének programját, a szakoktatás módját és tartalmát ismertetné, foglalná össze.

Az erdő- és fagazdaságok fejlődőképességét a köztudatban a mai helyzet nem bizonyítja, mert dolgozó rétegeinek egzisztenciális helyzete is ellentmondásos. A termelés organizációjában szervezetenként is intézményesebb lehetőséget kellene arra biztosítani, hogy az alacsonyabb szakképzettségű dolgozók legkiválóbbjai, magasabb munkakörre képesített dolgozók számára fenntartott munkakörökben is foglalkoztathatók legyenek. Ez tenné lehetővé, hogy szakterületünkre, különösen fizikai dolgozókból, nemcsak átlag alatti értelmi- és munkaképességi színvonalú utánpótlás jelentkezne. A 8 általános iskolát végzett falusi fiatalság világról alkotott képe, életszemlélete már magában foglalja a termelés-technikai eszközök ismeretét, a munkahellyel szemben támasztott igényeket és jogokat. Ha ezeknek érvényesülését egy szakma munkakörülményeiben nem látja biztosítottnak, kézenfekvő, hogy az általános társadalmi és technikai műveltségéből kialakított szemlélete szerint olyan szakmát választ, ahol ezeknek az elképzeléseinek, ambícióinak az érvényesítésére garanciát lát. Nem halasztható tovább, hogy szakmunkásainkat erdészeti és faipari gépkezelőkké képezzük, minden dolgozónknak jó munkahelyi közérzetet teremtsünk, termelésünk részévé váljunk a tudományos technikai forradalom folyamatának.

Az erdő- és faipari mérnökképzés tartalmi igényeit általában így lehetne megfogalmazni: olyan mérnökökre van szükség, akik

- a) a termelési fejlesztésének időszerűségét, szükségességét felismerik;
- b) a munka tárgyát minden vonatkozásban és kölcsönhatásában alaposan ismerik;
- c) a fejlesztés célját és ennek elérési módját, várható kihatásait meg tudják határozni, tervezni.

Az erdő- és faipari technikusokkal szemben pedig a következő igényeket lehet támasztani: olyan technikusok kellene, akik

- a) a kitűzött célt, a hozzávezető út terveit megértik,
- b) a termelési adottságokat, a rendelkezésre bocsátott termelőeszközöket az emberi tevékenységgel termelési folyamatba szinkronizálni, megszervezni képesek,
- c) a munka tárgyát, az eszközök hatékony üzemeltetésének feltételeit ismerik,
- d) a munkahelyen jó légkört biztosítanak az eszközöket üzemeltető munkásoknak, s a produktivitásra serkentő jó közérzetüket állandósítják.

A szakmunkásokkal szemben támasztandó követelmények közé, ami a tanítási anyag, a tanítási mód és idő tartalmát és mértékét megszabja, a következő legfontosabb teendő és igények sorolhatók:

A termelőeszközöket hatékonyan működtetni, ezekkel minőségi munkát végezni az tud, aki az elvégzendő munka műveleti elemeit, minőségi követelmé-

nyeit, a termeléshez használt termelőeszközök szerkezetét, optimális üzemeltetési feltételeit és teljesítőképességét ismeri. Az eszközök elemi karbantartását, javítását képes elvégezni.

A szakmunkást — a termelési folyamatok művelet-tömege miatt — segíteni kell egyes részműveletek végzésével arra a műveletre speciálisan betanított munkásnak. Ezeknek a számarányát, speciális képzésüknek a tartalmát a helyi konkrét adottságok határozzák meg. Az ilyen munkát végzők foglalkoztatásuk a betanított munkások kategóriájába.

Még néhány gondolat a szakmai képzés tartalmi reformjához

Szakmunkások

Az erdei szakmunkások képzése nem felel meg a gyakorlati igényeknek. Tananyagukban mérnöki, technikus elméleti ismeretanyagok is szerepelnek, de a termelő munka elméleti és gyakorlati követelményeinek megismertetése szinte teljesen hiányzik. Speciális kiképzést kapnak a motorfűrész termeléséből és ezen belül is a motorfűrész kezeléséből.

Ez a szakmunkás létszám az erdő- és fagazdaságok teljes vertikumában alkalmazható univerzális és speciális termelő gépeket és ezek adaptereit kiszolgáló, illetve üzemeltető dolgozó kellene legyen, s ezért a szakmunkásképzés tartalmát is ennek az igénynek a jegyében kellene átalakítani. A mai szakmunkásképzés tananyaga aránytalanul sok szakmai, elméleti ismeretanyagot tartalmaz, ahelyett, hogy az erdő- és fagazdálkodásban ma és a közeli jövőben alkalmazásra kerülő technikát, technika kezelését, ezekkel az eszközökkel a legcélszerűbb termelési technológiát és a végzendő munka minőségi feltételeit tanítanák, az egész képzési időn belül legalább annak egyharmada mértékéig üzemi gyakorló területeken.

A mai szakmunkások teljesen járatlanok az elemi fatechnológiai megmunkálási módszerekben, azokat sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem ismerik, de azokat az eszközöket sem, amivel az erdő- és fagazdaságok ma az elsődleges fafeldolgozást végzik.

Különösen hiányos a termelő munka végzési készségüknek a szintje. Ez abból folyik, hogy részben felvételük előtt nincs egy képesség-, fizikai- és egészség-állapot vizsgálat, ami a későbbi csalódások okait részben kölcsönösen kiszűrné másrészt, hogy az elméleti kiképzésükkel párhuzamosan nem történik megfelelő arányban a termelőeszközökkel történő tényleges termelőmunka gyakorlása. Az országban sok olyan üzem kellene kijelölni, ahol a szakmunkások a megismert termelőeszközökkel, gyakorlati művezetők irányítása alatt, ténylegesen gyakorolnák a termelő munkát, s ez maga szelektálná a fizikai, szellemi képességeik szerint az embereket, s nem akkor derülne ki, hogy a végzett szakmunkás valamilyen erdei munkára alkati vagy hajlami okokból nem alkalmas, mikor már tízezreket ráköltünk és csalódott embereket neveltünk.

Technikusok

A szakközépiskolák szakmai tananyagát, oktatási metodikáját nem ismerem olyan alaposan, hogy erről érdemleges véleményt nyilvánítsak. Miután ez az iskolatípus váltotta fel a technikumokat, vélelmezhető, hogy a gyakorlati munkában mutatkozó szelekció révén művezetésre nagyobb számban alkalmasabb technikusokat nyerünk, mint a korábbi iskolatípusból. A technikusképzésnél különösen az elemi gazdaságtan és üzemszervezéstan alaposabb, elmélyültebb oktatását tartom szükségesnek, mert ezen a dolgozó rétegen múlik a termelés hatékonyságának a jövőbeli dinamikája, mint ahogy az elmúlt időszakban az ilyen irányú elégtelen felkészültségen bukott meg minden fejlesztő, racionalizáló elgondolás.

Erdő- és faipari mérnökök

A mérnökök vonatkozásában elégtelennek tartom a tanult szaktárgyak szintetizálását jelentő üzemgazdasági, közgazdasági felkészültségüket. Az előbbi pontban vázolt okok egyik forrása is az, hogy a gyakorlati élet a mérnököktől közgazdasági, üzemszervezési, erdőgazdaságtani, szociológiai, ergonómiai ismereteket és ilyen készséget kíván. Az oklevelet nyert mérnök a gyakorlati életben először találkozik ilyen igényekkel és fogyatékos ilyen tartalmú előképzettsége révén nem bír ezekkel a követelményekkel megbirkózni, ön maga is, környezete is rossz közérzetűvé válik.

*

Mind a szakmunkások, mind a technikusok, mind a mérnökök tekintetében a tudományos technikai forradalom gyors elterjedése miatt olyan nagy ismeretanyagot kellene rövid idő alatt ezekkel a kategóriákkal megtaníttatni, ami sem időben, sem egy fiatalember értelmi felfogóképességével nem arányos. Ezért multhatatlanul olyan oktatási rendszerre kell áttérni, amelynek keretében a tudnivalót alapképzésre és továbbképzési anyagra kell felbontani. Az alapképzés keretében a szakma komplex ismertetését, annak a megfelelő szinttel arányos elméleti részét, gyakorlati érzékeltetését kellene megtanítani és a továbbképzés keretében a rövid ideig tartó, speciális továbbképzéseknek a szerteágazó hálózatát kellene kialakítani. Az alapfokú szakoktatás tartalma annak a funkciónak a megismertetésére kellene kiterjedjen, amit a termelési szférában vele végeztetni akarunk. Ennek keretében tudnia kell, hogy a tanulás időpontjában a munkakörébe vágóan mit kutat a tudomány, milyen tudományos elméletek vezérlik a kutatókat, a tudományok közül melyek jutottak el a technikai megvalósítás szakaszába és a megvalósított technikai eszközök közül mik jellemzők az adott időben a termelési gyakorlatban. Minden szakmai szinten érvényre kellene juttatni azt az alapvető tanítást, hogy: „A ma tudománya, a holnap technikája és a holnapután gyakorlata”. Ezeknek a követelményeknek a helyes arányosítása, tartalmasítása teszi képessé a különböző szintű szakembereket arra, hogy a maguk munkaterületén rövidítsék azokat az időszakokat, amelyek a tudományos eredményektől azok gyakorlati, hatékony alkalmazásáig terjednek.

Ötéves terv-ciklusonként az egyes időszakokban előirányzott termelési, gazdaságtani, közgazdasági követelmények végrehajtására való felkészítés céljából mind a mérnök, mind a technikus, mind a szakmunkás számára speciális továbbképző tanfolyamok sorozatát kellene rendszerezíteni, nem ötletszerű, hanem az erdő- és fagazdaságok tárgyi ötéves tervében előirányzott előrehaladások szolgálatában. Ezeket széles körűen decentralizálva is meg lehet szervezni, de centrálisan kialakított tananyaggal, tematikával, tárgyszerű, színvonalas oktatási anyaggal.

Az Erdészeti és Faipari Egyetemen már több mint egy éve foglalkoznak oktatófilm készítéssel. A legkorszerűbb Super 8-as technikával, színes anyagon hangos filmek készülnek az Egyetem Központi Fotólaboratóriumában *dr. Bezzegh László* egyetemi tanár irányításával. Alkalmunk volt néhányat látni ezek közül, amelyek nagyon kiforrott technikára mutatnak. Nagyszabású terveik vannak, elsősorban olyan témákat szándékoznak feldolgozni, amelyeknek közvetlen bemutatása — vagy a nagy távolságok, vagy időben történő elhúzódása miatt — nehézkes. A jól elkészített, színes és hangos oktatófilmek a közvetlen élmény hatásával szinte egyenértékűek, valamennyi hallgató részére azonos részletességű szemléletet biztosít. A helyszínen, vagy tanulmányutakon el nem érhető tapasztalatok szerzésének kizárólagos útja az ilyen oktatófilm.

A vendégszerkesztő kérése

Az egyre fejlődő technika, az ismeretek robbanásszerű bővülése, a termelékenység fokozásának követelménye minden szinten feszíti a szakoktatás jelenleg fennálló kereteit. A szakemberképzés ma világszerte probléma. Mindenütt keresik az oktatás újabb és újabb, hatékonyabb formáit, és vitatkoznak, hogy az egyes szinteken milyen legyen a képzés módja, az ismeretközlés mélysége, az elméleti és gyakorlati óraszámok aránya, a lexikális tudás mértéke, és így tovább.

Természeteszerű, hogy ezek a kérdések a magyar szaktársadalmat is élenként foglalkoztatják, és kevés szakmai beszélgetés esik anélkül, hogy fel ne merüljenek mérnök, technikus és szakmunkásképzésünk jövőjéért aggódó, vagy jövőjét alakító gondolatok és elképzelések.

A féltő gondolatok jogosak és érthetőek. Az általános társadalmi-gazdasági fejlődés fokozatosan megváltoztatja egész népgazdaságunk munkahelystruktúráját. Ebben az átalakulásban — a munkahelyi körülmények javítása mellett — meg kell találnunk az egészséges egyensúlyt a munkahelyhez és a feladatok elvégzéséhez szükséges, de a más ágazatokkal szemben is azonos szintet biztosító szakmai képzés tekintetében. A munkahelyhez tartozó követelmények és ezek függvényében a szükséges ismeretanyag állandóan változik. Éppen ezért rendkívül fontos, hogy szakoktatási rendszerünk lépést tartson fagazdaságunk fejlődésével, annak változó, növekvő szakképzettségi igényeivel, és alkalmazkodjon termelési, munkahelyi sajátosságaihoz.

Ez a követelmény kibővül a társadalomnak azzal az igényével is, hogy iskolánk nevelési tevékenysége járuljon hozzá a szocialista típusú ember kialakításához.

A gyakorlat olyan szakembereket vár, akik nem csupán lexikális tudással rendelkeznek, hanem széleskörű alapképzetségük, általános műveltségük és szakmai intelligenciájuk alapján — mindegyik a maga szintjén — képes ismeretanyagát munkája során újra és újra feleleveníteni, felfrissíteni, és azt a megváltozott műszaki technikai körülményekhez megfelelően adaptálni.

A felmérések és számítások azt mutatják, hogy felső és középfokú szakemberképzésünkben *mennyiségi fejlesztés* tekintetében nem mutatkozik jelentősebb igény. A fagazdaság fejlődése, az előbb felsorolt társadalmi-gazdasági igények az oktatás *minőségi* oldalának további erősítését kívánják. Itt jelentkeznek a kérdőjelek, hogy milyen úton, és milyen módon?

Szakmunkásképzésünk kialakítása ma szakoktatásunk legvitatottabb területe. Az igények nagyok *mind mennyiségi, mind minőségi* vonatkozásban. Szakmunkásképzésünk tanrendje eddig a középfokú oktatás, a technikusképzés kicsinyített mása volt. Olyan ismereteket adott és a tanuló olyan munkafogásokat sajátított el, amelyeket később munkahelyén — mert ezt a gazdaságossági és ésszerű munkaszervezési irányelvek eleve kizárták — nem is alkalmazhatott. Széleskörűen fel kell ezért mérni, és sokoldalú elemzés alá vetni az ágazat termelési folyamatait, mert csak így lehet megállapítani, azoknak az általános és szakmai ismereteknek, valamint elméleti és gyakorlati készségeknak a terjedelmét és színvonalát, amelyek a végzendő munkához szükségesek. Nyilvánvaló, hogy mind a jelenlegi, mind pedig a jövőbeni szükségleteket figyelembe kell venni.

Jelentős erőfeszítéseket kell tennünk minden szinten az iskolán túli „postgraduális” képzés erősítése érdekében is. Ezt nemcsak az egyetemi képzést követő „tudósképzés” szükségessége, hanem az ismeretek állandó korszerűsítése iránt ma minden szinten támasztott igény is megköveteli.

A felvetett kérdések megoldását célzó törekvés adta azt a gondolatot, hogy szakoktatásunk vajúdo kérdéseit, és a jövőre vonatkozó elképzeléseket „Az Erdő” jelen számában — néhány cikk keretében — Egyesületünk tagsága elé tárjuk. Tesszük ezt azzal a kéréssel, hogy a felvetett gondolatokat a helyi csoportok adott összejöveteliek alkalmával vitassák meg, és jelenlegi szakoktatásunk társadalmi bírálatát, de legfőképpen a jövőt formáló elképzeléseket az Országos Erdészeti Egyesület Elnökségének (Oktatási Bizottságának) szíveskedjenek eljuttatni. Hinni szeretnénk, hogy helyi csoportjaink — a szakmánk jövőjéért érzett felelősség alapján — kérésünket nem tekintik külön tehernek és szakoktatásunk jövőjének alakításához tevőlegesen is hozzájárulnak.

Dr. Bondor Antal

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Egyesületünk Oktatási Bizottságában a MÉM Szakoktatási Felügyelősége társadalmi vitára bocsátotta az erdőművelő-fakitermelő szakmunkásképzés tantervi célkitűzéseit. Tantervi bizottságok alakultak, ezek feladata kidolgozni a tantárgyak szakmai oktatási tartalmát és a korszerű oktatás tárgyi feltételeinek biztosítására javaslatot tenni. Az összehangolt javaslatok még ez év első felében újból vitára kerülnek.

*

Az Erdőművelési és a Gépesítési Szakosztály együttes ülésén Vilcsék Jánosnak diavetítéssel szemléltetett anyaga alapján a lejtős területek erdősítési és ápolási munkáinak gépesítése problémájával foglalkoztak. A kialakult vita során megbizonyosodott, hogy a javasolt módszerrel az egy főre eső termelékenység kb. tízszeresre emelkedik, a minőség összehasonlíthatatlanul jobb, sőt önköltségsökkentés is kimutatható. A két szakosztályi résztvevők megállapodtak abban, hogy az erdő- és fagazdaságok erdőművelői részére június folyamán az ERTI mátrafüredi kísérleti állomásának segítségével bemutatókat rendeznek.

*

Egyesületünk, a Magyar Agrártudományi Egyesület és a MÉM Szakoktatási Főosztálya közös rendezvényén vitatták meg dr. Szücs Kálmán: „A X. Kongresszus határozatai alapján a felsőoktatás felülvizsgálata” címen tartott előadást.

Az Erdészettörténeti Szakosztály ülésén Huszár Károly: *Vadászati motívumok a magyar címerekben*, valamint dr. Kolossváry Szabolcsné: *Fagazdaságunk egy elfelejtett ágazata, a cserzőanyagtermelés* címmel tartott érdekes előadást. Az előadásokat követő vitában dr. Csőre Pál, dr. Erdélyi Zoltán, Hegyi Imre, dr. Kollwenz Ödön és Reuter Camillo értékes hozzászólásai gyarapították a jelenlevők szakismereteit. Király Pál szakosztályvezető tájékoztatta a tagokat arról, hogy a szeptember 10-én a Technika Házában megrendezésre kerülő vadászattörténeti szimpóziumon négy szakosztályi előadó mellett 4—5 meghívott, neves kutató tart előadást. Az előadások alapját jelentő tanulmányokat egy kötetbe foglalva nyomtatásban is kiadja az Egyesület.

*

A Mikológiai és Faanyagvédelmi Szakosztályban dr. Igmándy Zoltán: „A korai Polyporaceae-kutatás története és mai állása”, Jakab Albert: „Az 1970. évi budapesti piaci gombafelhozatal”, Kisszékely Gyula: „Az Ascomyceták szaporodásmódjáról”, Milkovits István—Véssey Ede: „Dia-koncert, képes illusztráció Beethoven Pastorale szimfóniájához” címmel tartott előadást.

*

Az Erdei Vasutak Szakosztálya ülésén Légrády Ede és Tóth Ida: „Munkavédelem és időszakos orvosi vizsgálat az Erdei Vasutaknál” címmel tartottak előadást.

A helyi csoportok életéből

A *bajai csoportban* folyó továbbképző előadássorozat keretében *dr. Szász Tibor* tartott előadást „Munkásegészségvédelem a fahasználatban” címmel.

*

A *balassagyarmati csoportban* az erdészetek vezetői, erdőfelügyelőségek dolgozói, valamint a gazdaság központi dolgozói előtt előadást tartott *Benedek Attila*: „Erdészeti kereskedelem”, és *dr. Káldy József*: „Új technikai megoldások a fahasználat gépesítésében” címmel.

*

A pécsi Műszaki és Közgazdasági Hónap keretében a Pécsi Akadémiai Bizottság, a Magyar Hidrológiai Társaság pécsi csoportja, Pécs város Természetvédelmi Bizottsága, a pécsi városi KÖJÁL és Baranya megyei csoportunk közös rendezésében Műszaki Természetvédelmi Napot tartottak. Ezen *dr. Horváth A. Olivér* kandidátusnak, a városi TVB elnökének megnyitója után a résztvevők *Kiss György*, a Dél-dunántúli Vízügyi Igazgatóság vezetőjének „Műszaki természetvédelem”, *dr. Szabó Lajos* megyei főorvos és *Szilágyi Elemér*, a pécsi Víz- és Csatornamű főmérnöke „Az erdőmű-salaktér-ség távlatai”, *Várnai Tivadar* eu. főmérnök „Városi kőbányák és meddőhányók távlatai”, *Kalla Gábor* kertmérnök, a Parképítő üzem vezetője „Járdasozás — talajrontás”, *Koch László*, a Mecseki Ércb. V. geológusa „Pécs és környéke földtani bemutatása”, *dr. Galabár Tibor*, Pécs város vb. titkára „A misinai kötélpálya a természetjárás szolgálatában”, *dr. Meláth Ferenc* hig. orvos „Természetvédelem — egészségvédelem” című előadását hallgatták meg. Felkért hozzászólók *dr. Ormos Károly*, a Mecseki Szénbányák osztályvezetője, *Dalos József* városi főmérnök és *dr. Majorlaki József*, a Vízügyi Igazgatóság szakembere voltak.

A további rendezvényeken csoportunk önálló szervezésében *Kasza Ferenc*: „Időszerű erdőgazdasági kérdések I.”, *Molnár István*: „Időszerű erdőgazdasági kérdések II.”, *Csanády Béla*: „Milyen követelményeket támasztanak az új közgazdasági szabályozók az erdőgazdálkodókkal szemben?” címmel tartott előadást.

*

A *debreceni csoportban* *dr. Kiss Rezső*: „Kocsányos tölgy fatermesztésünk erdőművelési és fatermelési vonatkozásai”, *dr. Szepesi László*: „Az erdőművelés és a fakitermelés gépesítésének várható alakulása” címmel tartott előadást.

Az *egri csoport* központi előadásán megvitatták *dr. Káldy József*: „Traktoros anyagmozgatás fejlesztésének lehetőségei” és *Benedek Attila*: „Fafajpolitikánk és a faipar fejlesztése” című előadását. A csoport egy másik előadásán a „Dobó István” Szakközépiskola erdészeti tagozatának negyedéves tanulói is részt vettek *Csermák János* erdőmérnök-tanár vezetésével. Nagy érdeklődést keltett és igen élénk vita követte „Az erdőművelés új elszámolási rendjének hatása a vállalatok szakmai és pénzügyi gazdálkodására” című előadást, amelyet *Czebei Sándor* tartott. Ugyancsak élénk érdeklődés kísérte *dr. Szabó Dénesnek*: „Fafeldolgozó üzemek por- és forgácselszívási kérdései” című előadását.

*

Az *ERDÉRT-Csoport* a Vállalat gyákkornokai részére Szilvásvárad—Hármas-kúton szervezett tanfolyam keretében *Csötönyi József* tartott előadást „Az ember és a fa” címmel.

Az *ERDÉRT* telepek egyesülési munkájának hatékonyabbá tétele volt a központi témája annak a megbeszélésnek, amelyet a csoport a budapesti telepek egyesületi munkatársainak bevonásával szervezett. A megbeszélésen *Szabó József* ismertette az *ERDÉRT-Csoport* 1971. évi munkatervét, célkitűzéseit és a szervezési munka eddigi tapasztalatait. Részletesen megvitatták a vezetőség körlevelét a telep egyesületi munka hatékonyabbá tételével kapcsolatban.

*

A *kecskeméti csoport* rendezésében az országos fásítási hónapot az idén Kecskeméten nyitotta meg *Földes László* miniszterhelyettes, az OEE és MAE kecskeméti csoportjai által tartott ankét keretében. Az ankétot *dr. Glied Károly* megyei tanácselnökhelyettes vezette. *Erdősi József* megyei tanácselnök bevezetőjében megállapította, hogy még több mint 70 ezer ha mezőgazdasági művelésre alkalmatlan területet adnak át erdősítésre a megyében. *Major Pál* színművész szavallattal emelte az ankét színvonalát. *Dr. Maár András* mgi. osztályvezető előadásában „Az erdőmegéjtés és fásítás jelentősége a homoktalajok komplex hasznosításában” tárgykörben tartott igen értékes előadásában megállapította, hogy 1945 óta 32 ezer ha-t fásítottak a megyében, s ezzel a megye erdősültsége 12,6%-os. A hozzászólások során *dr. Tóth Károly*, az Erdőfelügyelőség vezetője felsorolta a jól dolgozó tsz-eket, állami gazdaságokat és rámutatott, hogy a fásítási igény magasabb, mint a rendelkezésre álló pénz. *Dr.*

Szodfridt István ERTI állomásvezető a földek újraértékelésével kapcsolatosan arról beszélt, hogy most már időszerű volt az erdők újraosztályozása is. *Barányi László*, az EFAG igazgatója szakmai és technikai segítséget ajánlott fel a többi szocialista szektornak fásításaihoz. *Földes László* miniszterhelyettes jutalmakat, kitüntetésekét osztott ki a fásítási munkában kitűnt dolgozóknak. Az ankétot Nyárlőrincen, Lakiteleken, Lászlófalván bemutató követte. A csoportnak a Császártöltési Erdészet területén szervezett tapasztalatcseréjén *Nagy Mihály* és *Juhász Pongrácz* tartott előadást és vezette a bemutatót tisztítási és munkapados fakitermelésben.

A csoport előadás-sorozatában *Speer Norbert*: „Fakereskedelem a népgazdaság jobb faanyagellátásának szolgálatában” címmel tartott előadást.

*

A veszprémi MÉM csoport *Lessenyi Béla* előadásában vitatta meg az új üzemtervezési utasítás eltéréseinek kérdéseit az 1971. évi üzemtervezési munkák egy-egy felfogásának elősegítése érdekében.

*

A veszprémi MN csoportban *dr. Tompa Karoly* tartott előadást szakmai továbbképzés keretében „A tőzeg-cellulóz csempes és polietilén tasakos csemetetermelés” témakörben, amelyet diavetítéssel tett színessé.

*

A kaposvári csoport fásítási ankétot rendezett. Az összefüggésben *Skiba Miklós*, a Megyei Tanács VB mezőgazdasági osztályvezetője ismertette Somogy megye IV. ötéves fásítási tervét, s az ezzel kapcsolatosan eddig végzett munkát. *Dr. Dobos Tibor*, az erdők közjóléti szerepéről, a belterületi fásítások tervezéséről, végre-

hajtásáról tartott előadást. *Fekete Gyula* ismertette a megyében a fásításokkal eddig elért sikereket, majd jutalmakat, okleveleket, emléklapokat adott át a megyei KISZ Bizottságnak, erdészeti, állami gazdasági és termelőszövetkezeti dolgozóknak.

*

Az OEE Pest megyei tsz csoportja megtartotta vezetőségválasztó taggyűlését. Előnként *Petik István* osztályvezető helyettes, titkárrá *Balázs István* erdőmérnök, megyei erdészeti és vadászati felügyelő, gazdasági felelőssé *Hevesi Ferenc* erdőmérnököt, külső szervezővé *Deszpót Lászlót*, a dabasi Szikra tsz erdészét és *Ponicsán Jánost*, a szokolyai tsz erdészét választották meg. Az intézőbizottság tagjai: *Nyári József* dabasi járási főelőadó, *Horváth Zoltán*, a vasadi Kossuth tsz erdésze, *Kalácska János*, a perőcsényi Április 4. tsz erdésze, míg a számvizsgáló bizottság elnöke *Palicza József* erdőrendezősi felügyelő, tagjai *Rimler Pál* erdőmérnök és *Gerzsényi Pál*, az ócsai Rákóczi tsz erdésze lettek. A taggyűlés a továbbiakban szervezési kérdésekkel foglalkozott.

A soproni erdészeti klubnapot szervezett; ezen *dr. Igmándy Zoltán* tartott előadást „A fenyvesítés erdővédelmi problémái” címmel.

*

A szegedi csoportban *dr. Szontágh Pál* „A tölgyesek és a nemesnyárasok erdővédelmi problémái”, *Szepesi András* „Üzemtervezés problémái” címmel előadást tartottak.

*

A székesfehérvári csoportban *Pirkhofer János* tartott előadást. Az előadás címe „Erdőgazdasági erő- és munkagépek karbantartásának korszerű ismertetése” volt.

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület (Budapest V., Szabadság tér 17.) kiadványa

Szerkesztő: KERESZTESI BÉLA, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) doktora. Főmunkatárs: JÉROME RENÉ. Szerkesztő bizottság: BIRCK OSZKÁR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, ERDŐS LÁSZLÓ, FILA JÓZSEF, FIRBÁS OSZKÁR, FÖLDES LÁSZLÓ, HERPAY IMRE, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, IHAROS FRIGYES, IMREH JÁNOS, JÁRÓ ZOLTÁN, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KÁLDY JÓZSEF, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, KOCSÁRDI KÁROLY, MADAS ANDRÁS, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, RADÓ GÁBOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SALI EMIL, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa, SCHMAL FERENC, TÓTH SÁNDOR, a mezőgazdasági tudományok (erdészet) kandidátusa. Kiadja: a Lapkiadó Vállalat. (Budapest, VI., Lenin körút 9–11.) Felelős kiadó: SALA SÁNDOR. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai. Elfizethető még a Posta Központi Hírlap Iroda (Budapest V., József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó egyes postahivatalok útján.

Példányszám: 5510

71-5-14482 - Révai Nyomda, Budapest. — F. v.: Pováry Jenő

Index: 25 208

